

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

Nr. 18. II aastakäik

TEATAJA

15. septembril 1927

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:

Aastas	Emk.	250.—
Poolaastas	"	150.—
Välismaale	"	500.—
Poolaastas	"	300.—

Toimetus:

Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45
Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35
Toimetaja kõnetunnid: igal esmaspäeval, kesknädalal ja reedel kella 2—3 p. l.

Kuulutuste hinnad:

1/1 lhk.	Emk.	4000.—
1/2 "	"	2200.—
1/4 "	"	1200.—

Kaanekülgedel—kokkuleppet

SISU: Ummikus. Meie majanduse ratsionaliseerimine praegu. 25 aastat seltskonnategevust. Äride registreerimise ja firmade seadus. Ühistegevus riikliku võitlusabinõuna. Poola kaubalaevastiku ülesehitamise kava. Kõik ostjate heaks. Märgukutri rahaministrile laevasõidu finantseerimise asjus. Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt. Ettevõtete tegevusest. Tolliteateid. Toidualnete hinnad välisurgudel. Välisbörssid. Kaubahinnad. Tallinna börsi kursisedel.

Ummikus.

Kohalikud ajalehed töid neil päevil kõmulise teate, nagu oleks otsekoheste maksude peakomitees „streik“ lahti puhkenud. Nimelt ei võtvat maksumaksjate esindajad (linna- ja maaomavalitsuse ning kaubandus-tööstuskoja esindajad) osa peakomitee istungitest, kuna seadus nõuab, et istungi seaduspärasuseks tarvis on vähemalt ühe maksumaksjate esindaja osavõtt. Nii jäänud 7. septembril peakomitee istung pidamata ja mõni ajaleht ennustas, et ka järgmised istungid võivad äparduda.

Asjaosalistelt järele kuulates selgus, et 7. septembril tõesti maksumaksjate esindajad istungilt olevat puudunud. Nagu kuulda, olevat puudumise põhjuseks asjaolu, et härra rahaminister 27. juulil ettetulnud vahejuhtumise peale pole pöörnud tarvilist tähelepanu ja maksude peavalitsuse direktori hra J. Kristjani suhtes, kes 27. juulil peakomitee istungil lubamatu ülesastumisega esines, teinud küllalt mõjuvaid kordaldusi.

Hra Kristjan on endiselt direktori kohal, korraldab maksustamist ja „süvendab“ seda poliitikat, millele ta pärast kadunud rahaministri abi hra Rosendorffi surma aluse pani. Kõik see närveerib aga maksumaksjate esindajaid ja nad on härra rahaministri tähelepanu juhtinud kõikidele neile asjaoludele, kuid et aga seal pool

hra Kristjani tegevust riigile kahjulikuks ei peeta, siis olevat väga kergesti seletatav nende puudumine mõnelt peakomitee istungilt. Maksumaksjate esindajad seletavad, et nad riiklikul alusel seistes seaduse ja oma südametunnistuse järgi asju peakomitees otsustavad ja mitte sugugi ei leidvat endid sellele vastutusrikkale kohale selleks kutsutud olevat, et kodanikkudele ilma põhjusega raskusi valmistada, vaid selleks, et kodanikkudele tarbekorral ka kaitset pakkuda. Kahjuks näikse aga mõnel peavalitsuse kõrgemal ametnikul peakomitee liikme kohustest olevat teissugune arusaamine!

Otsekoheste maksude peavalitsuse ringkonnis on otse kui süsteemiks saanud, et iga maksumaksja peale vaadatakse just kui kelmi ja kurjategija peale. Keegi ei salga, et maksumaksjate peres tõesti isikuid leidub, kes oma tulusid varjata ja sellega maksude eest kõrvale hoida püüavad, kuid sarnast nähtust üldistada ja kõiki maksumaksjaid ühe vitsaga karistada on igatahes mitteõiglane. Ja kui õiglane olla, siis peab tunnistama, et meie maksustamise poliitika ise need väärnähtused ellu kutsunud, kus mõned maksjad oma makse püüavad vähendada. Sest lugu seisab selles, et maksumaksjaid ühelgi juhul ei usaldata: deklareeri oma tulu kas õiglaselt või mitteõiglaselt, seda kõrgendatakse siis-

ki! Ei ole mingit kindlustust, et kui näiteks keegi oma tõelise kasu asemel, mis — ütleme — üks miljon marka aastas oli, kaks miljonit üles annab, et maksukomisjonid oma poolt selle tulu veel kolme miljoni peale ei tõsta! Vaevalt hakkab küll keegi suuremas summas oma tulusid deklareerima kui need tõeliselt olnud, kuid tõelises summas deklareeritakse neid küll, aga vähemalt 50 protsendile ülesantuile lisatakse komisjonide poolt heldel käel tulused juure. Eks sarnane nähtus sunni nii mõndki siis keerulisi käike tarvitama, et sel korral, kuigi maksukomisjon 25% tuludele otsa lisab, maksu alla kuuluv tulude summa tõelisest tulude summast mittemiilalt kõrgele ei tõuseks.

Ebakorrektne maksustamine demoraliseerib maksumaksjaid.

Nüüd oleme aga sattunud ummikusse, kus isegi maksuasjade otsustaja kõrgem asutus loomulikult töötada ei saa. Peakomitee liikmetel kaob töördõm asutuses, kus puudub usaldus oma riigi kodanikkude vastu. Et sarnane olukord lõpuks „streigini“ välja viib, on täiesti võimalik.

Küll on peakomitee istung, mis 7. septembril pidamata jäi, 9. septembril siiski ära peetud. Maksumaksjate esindajate asemele on istungile käsutatud nende asemikud. Kes sellest istungist osa võtsid, seda meie ei tea ega huvita see meid, palju enam on meil hea meel, kui korda läheb luua seesugune olukord, kus riigi-asutus saab töötada normaalselt, aga kahtlema sunnib meid küsimus, kas sarnaselt kokku kutsutud peakomitee istungit oma koosseisult saab pidada seaduspäraseks? Meie arvates vaevalt.

Ärimaksuseadus näeb ette asutused, millised valivad peakomitee liikmed ja nende asemikud. Kuidas või mil ajal ajal asemik astub peakomitee liikme kohuste täitmisele, see küsimus ei leia seaduses eneses tarvilist selgust, kuid selle vastu annab ärimaksuseaduse juure antud juhatuskiri, mis end. Vene rahaministri poolt kinnitatud ja ka meil tänini maksev, täpse seletuse.

Juhatuskiri kõneleb järgmist:

§ 6. Juhul, kui valitud liige mõnesugusel seaduslikul põhjusel ei saa omi kohuseid komitees täita, teatab sellest kirja-

likult sellele asutusele, kes teda valinud; viimane teadustab sellest viibimata komitee esimeest ja teatab ühtlasi kohalikule kroonupalatile. (Viimane asutus on meil kaotatud.)

§ 7. Sarnase teate kättesaamisel kutsusub komitee esimees lahkunud liikme kohuse täitmisele sellesama asutuse poolt valitud asemiku, kelle poolt lahkunud liige oli valitud, aga kui asemikke mitu, siis selle neist, kes valimisel kõige rohkem häält saanud.

§ 8. Juhul, kui asemikud loobuvad oma ametikohuste täitmisele ilmumast, ehk jälle lõpulikult selle komitee tegevuspiirkonnast on lahkunud, teeb komitee esimees vastavale asutusele ettepaneku uute liikmete ja nende asemikkude valimiseks.

§ 9. Sellesamas korras talitab komitee esimees ka juhul, kui valitud liikmed langevad ära teistel põhjustel, nii kui valimisõiguse kaotusel, surma läbi jne.

Sellega on vastuvaidlematult selge, et nii kaua kui peakomitee liige ise pole oma kohustest lahti öelnud ega oma valimisõigusi kaotanud, asemikku tema asemele ühelgi juhul kutsuda ei saa. Otsustel, millised tehakse säärase „lapitud“ koosseisuga, on vaevalt seaduslik jõud.

Meie arvates on peakomitee esimees astunud libedale teele, kui ta asemikke peakomitee istungile kutsus liikme kohuseid täitma enne, kui need liikmed oma kohustest pole vabanenud. Aga et neid kutsutud on, see on igatahes lösi asi. Palju otstarbekohasem oleks küll abinõusid selleks tarvitusele võtta, et kõrgemas maksuametis normaalne olukord jalule seataks ja õhkkond loodaks, milles heal meelel võib töötada kui ametnik nii asutuste esindajadki. Kui praeguse rikutud õhkkonna tõrvendamiseks ka teravaid löikeid tuleb ette võtta, — pole midagi parata, paise mädaneb edasi, ja kuni ta ükskord ise lahti lööb, seniks võib ta kogu ihu hukka ajada.

Ummikust tuleb pääseda; seesugune seisukord on otse kardetav maksumaksjatele ja riigile.

Meie majapidamiste ratsionaliseerimine praegusel momendil.

Järg.

(Algus vaata „Kaub.-tööstuskoja Teataja“ nr. 17.)

III.

Ühiskondlikus mõttes peaksid meil teostuma kolme suuna tööd: 1) saaduste standardiseeri-

m'stööd, 2) ratsionalisatsiooni-ideede populariseerimine ja 3) ratsionalisatsioonitööde võimalikult kiire lähendamine tegelikule elule, et siduda rat-

sionalisatsiooni üksikud detailid uhe praeguse momendi tähtsaima — tööstuse krediteerimise — küsimusega.

Hiljutisest jutuajamisest ühe õige silmapaistva inseneriga saime teada, et mõni aasta tagasi on Eesti saanud Soomelt kutse saaduste standardiseerimise küsimuse ühiseks läbikaalumiseks. Eesti pole kutset vastu võtnud. Vahepeal on meil Eestiski päevakorrale kerkinud seda liiki küsimused. Nii näiteks oli kavatsus standardiseerida taluvankrid. Meil loobuti lõppeks sellest kavatsusest, sest et võimatuks osutus erimaakohtade äärmiselt erinevate maitsete ja nõuete kooskõlastamine ja ühe või mitme standardiseeritud vankritüübi kindlaksmääramine. Mis puutub Soomesse, siis said alles hiljuti meie juures teatavaks soomlaste standardiseerimistööde tagajärjed: seni on kindlaks määratud vaid tehniliste joonestiste ja vintide standardid.

Kui talitada ratsionalisatsiooni elule tingimise põhimõtte järele, siis tuleb kõnelda teist laadi standardiseerimisest kui ülalmainitud. Praegu on meile kättesaadavad saksa, inglise, ameerika j. t. teaduslike komisjonide standardid. Teisest küljest, meie kaubandusalal toimitakse, kasutades kogu aeg mõnesuguseid kindlasti väljakuununud kaupade tüüpe ja Nr. Nr.-eid. Kahjuks pole nende asjaoludega tutvumine kättesaadav laiaele tarvitajate hulkadele. Nii näiteks teavad massiivsete triikraudade ja poltide tüübest ja Nr. Nr.-eist (olemas üldse 7 nr.-it), vaid selle artikliga kaubitsejad, rätsepad ja pesutriikijad. Samuti teavad ka maa-aluste kolbega kaevupumpade tüübest ja mõõtudest (neid 4 või 5) jällegi ainult pumpade müüjad ja ostjad, kui neil viimaseil ostusilmapilgel, kui pumpa vaja oli, aega ja võimalust leidis teada saada, et just teatavaid ja mitte igasuguses mõõdus pumpe on kaupluses müügil. Seesama on maksev ka köögi-raudpliiitide, vankritelgede jne. kohta. Lõppeks, vaid üksi kindlate mõõtudega on müügil nii keerulist ehitust saadused, nagu adrad, äkked, tuulikud, sorteerimismasinad, hekslimasinad jne.

On vaid küsitav, kas on tarvis iga sorti kaupade nii hulgas numbreis. Missugune vahe oleks vee andmises pumpadel läbimõõduga 2¼" ja 2½", mis mõlemad märgitud kaubafirmade hinnakirjades? Milline on hinnavahe ja lahkumine ehituse seesmiste üksikasjade mõõtudes? Kui usaldusväärne standardiseerimiskomisjon oleks täpselt kindlaks määranud pumba mõõdud ja igale mõõduligile vastava veeandehulga, siis oleks see toonud asjasse rohkesti selgust kui ostja nika müüja ja pumbavabrikandi seisukohalt.

Kogemuste põhjal võib tõendada, et kaubandandardite puudumine takistab saaduste liikumist tarvituskanaaleid mööda riigis. Ja, ümberpöör-

dult, saaduste liikumine ametliku standardiseerimise korral toimub vaid vastavalt nõudmisele ja tarvitaja tegelikule ostuvõimele.

Katsume, kuivõrra lubab ruum, tõestada seda väidet.

Suurtes kauplustes müüakse mõnikord maa-pealseid pumpi läbimõõduga 3 tolli. Kui niisugune pump lahti võtta ja lähemalt järele uurida, siis selgub, et seesmiste vabade käikude avaus on kõikjal vaid 2½ tolli. On selge, et selle pumba tööväime võrdub vaid 2½-tollise omale. Pump on Soome päritolu, väljaspoolt kaunisti üle värvitud ja kullatud. Allküljel leidub vaskne sidemuuhühendamiseks toruga. Kuid üksikud osad, nagu näiteks pumbavars, on harilikust nõrgemad. Hind on harilikkude siinsete, samasuguste 3-tolliste pumpade hinnast 20% võrra kallim. Kui aga võrrelda 2½-tollistega, siis on nad faktiliselt 35% võrra kallimad. Mõni harv ostja suudab seda enesele selgitada ja üsna haruldane on ostja, kes aru saab, et kaup ise on mitte parem, vaid halvem kui harilik kohapealne kaup.

Standardiseerimist ei saa loomulikult teostada sunduslikult. Selle idee seisab selles, et parimad tüübid, tarvilikumad mõõdud või Nr. Nr.-id saaksid ühe teatava autoriteetse keskkoha kaudu kõigis üksikasjus teatavaiks publikule.

Siis on vabrikandele tulus valmistada saaduste standard-tüüpe, sest selle asja ümber areneb võistlus saaduste kõigi täpsalt-ühtlaste detailide alusel ja kaovad kavalusvõtted, mis kalkuleeritud tarvitaja teadmatuse ärakasutamiseks.

Standardisatsioon — see on eeskätt selgus.

IV.

Teiseks küsimuseks on ratsionalisatsiooni-ideede populariseerimine. Olulisemalt tagajärjekaimaks populariseerimisviisiks tuleb pidada meie suurettevõtteis ratsionalisatsiooni suunas saavutatud tulemuste tutvustamist avalikkusele. Kui näiteks tekiks ratsionalisatsiooni arendamiseks ühiskondlik vool ja selle järeldusel kujuneks rida teatavaid isikuid, kes huvitatud sellest üldisest algatusest, siis — arvame meie — lubaksid suur-tööstuse direktioonid tutvustada oma insenerel ettekannete kaudu publikut ratsionalisatsiooni teooria ja praktikaga.

Tutvustame oma lugejaid selle küsimuse seisukorraga SNV Liidus — Nõukogude Venemaal (põhjenedes Schuchhalter'i ettekandel kaubanduse ja tööstuse kongressi nõukogus Moskvas; „ZJK"i Isvestija" 15. juulist s. a.). Nõukogude Venemaa natsionaliseeritud tööstuse alal luuakse lähemal ajal teatud ühtlase tüübi järele ratsionalisatsioonibürood. Üht bürood peavad tegutsema ainuüksi oma ratsionaliseerimisülesannete täitmiseks, peavad tegutsema ettevõtte kaotuste kõrvaldamis-

seks ja ei ühelgi tingimusel anduma jooksvale operatiivsele tööle.

Praegusel silmapilgul aga on ettevõttele ja trustidel oma bürood sel alal. 1. juuliks s. a. oli neid kokku 250. Tähelepanu väärib asjaolu, et sellest arvust asusid 21 bürood rahvamajanduse Nõukogu organite juures, — s. t. nad omasid mitte enam piiratud erailmelise, vaid ühiskondliku tähtsuse.

Kohati koosnevad need bürood vaid ühest isikust. Kuid suuretevitteis ulatub büroode isikond 20—30 inimeseni. Mõned bürood on ilmutanud trükis oma uurimused, mis tõlgitud ka võõrkeelsetesse.

Mõned insenerid juhtisid tähelepanu sellele, et büroo algatuste elluviimine osutub äärmiselt raskeks, kuna see põrkab sageli tööliste vastuseismisele. See on ka üheks põhjuseks, mis takistab ratsionalisatsiooni-ideede populariseerimist.

Muide on aga asi nii, et lahkarmised töolistega tekivad kohe, niipea kui ratsionaliseerimismeetodeid kasutatakse asjatundmatult. Ameerika praktika on ära näidanud, et tööliste juures tekkis ajaviitmata ebaheatahtlikkus, niipea kui ratsionaliseerijad hakkasid töö-uurimist ja -vaatlemist mitte avalikult, kui nad näit. tahtsid salaja ja töölistele tähele panemata välja selgitada seks või teiseks tööks kuluva aja.

Sootu teisiti kujunes asi, kui töölistele teatati aegsalt uurimise eesmärgist, kui tehti varem ettevalmistusi, enne kui hakata, uur käes, välja arvama, palju aega nõuab see või teine töötoiming. Kui töölistele kätte anda head tööriistad, täpsalt ära selgitada, millised toimingud on töö-

lisel teostada jne., siis on hõlpus kokku leppida töölistega selle kohta, palju aega võib maksimaalselt kuluda teatavaks tööks; isegi see selgub täpsalt, kui palju aega nõuaks kõnesolev toiming parimal juhul.

V.

Krediteerimisküsimus on meie tingimuses seotud ratsionalisatsiooniga. Silmas pidades asjaolu, et lahtiste kraanide poliitika ajajärgul krediteerimisküsimus oli tihedalt seotud valitsuse püüetega elujõulise tööstuse arendamiseks, on nüüd, mil kätte jõudnud deflatsiooniajajärk, paljud ettevõtted osutunud oma saatuse hoole jäetuks. Need ettevõtted, mis oskavad saada kasulikeks klientideks pankadele (milleks on tarvilikud kõigepealt suured ärikäibed), ei vaja veel hädaliselt odavat ja kättesaadavat krediiti. Ent enamik ettevõtteid sattus raskesse seisukorda ja oli sunnitud elutsema vekslite diskondist. Ärimehed teavad ülihästi, kui kalliks kujuneb vekslilaenu-kujuline krediit. Meie ei tunne tööstusliiki, mis suudaks katta oma tuludega vekslikrediidi kulud (näiteks 3—4-kuuliste tähtaegadega ja alalise edasipikendamise juures, mis praegu sagedaseks nähteks).

Järel kult tekib päevakorraks kesk- ja väike-tööstuse panga loomise vajadus, milline pank peaks omas põhiolemuses kooskõlastuma majapidamiste ratsionaliseerimise põhimõttele.

Kuid see pank ei pea mitte ootama jääma, kuni meie majandus ratsionaliseeritakse, vaid peab kujunema aktiivseks osanikuks ratsionaliseerimisbüroodes, millised peaksid meie juures lõpeks loodama ühiskondlikkude asutustena.

Ins. I. P.

25 aastat seltskonna-tegevust.

Kaubandus-tööstuskoja nõunik hra Robert Berendsen pühitseb 16. septembril oma 25 aasta seltskondliku tegevuse juubelit.

1902. aastal 16. septembril (uue kal. järele) astus hra Berendsen Ambla vallakirjutaja abiliseks ja mõni päev hiljem Ambla karskusseltsi „Sõudja“ liikmeks, kus ta, vaatamata tema noorusele, valiti eestseisuse liikmeks (kirjatoimetaja abiks). Sellest peale oli ka tegev Ambla tule-tõrjude ja põllumeeste seltsides. 1906. a. valiti ta Kapu vallakirjutajaks, kuid kohalikkude mõisnikkude salakaebuste põhjal saadeti 1909. aastal kindralkuberner Möller-Sakomelsky korraldusel valjuma valvekorra kestvuseni Baltimailt välja. 1909. a. sügisel astus „Peterburi teataja“ toimetuse liikmeks; Peterburis asudes ja oma haridust täiendades võttis elavasti osa

Robert Berendsen.

seltskondlikust tegevusest (Eesti Noorsooseltsi abiesimees ja esimees, Peterburi Haridusseltsi asunduste osakonna esimees); 1914. aasta märtsikuust 1916. a. lõpuni „Tallinna Teataja“ toimetaja; 1917. aastal Harjumaa miilitsaülem ja pärast miilitsaülem; esimene Harju maanõukogu esimees. Saksa okupatsiooni ajal O. Strandmanni, kindral Põderi ja teistega ühes

vanglas istunud. Eesti vabadussõjast osa võtnud. 1920. aastast peale Üleriikliku Kaupmeeste Liidu sekretär; Kaubandus-tööstuskoja tegevuse algusest pealt Koja nõunik ja II sektsiooni sekretär. Tegev paljudes seltsides ja ühises.

Soovime oma poolt lugupeetud juubilarile veel palju aastaid edukaks töötamiseks Eesti seltskondliku ja majandusliku elu korraldamisel.

Äride registreerimise ja firmade seadus.

Nimetatud kaks tähtsat seadust on küll juba kevadisel riigikogu istungjärgul vastu võetud ja k. a. „Riigi Teatajas“ nr. 36 avaldatud, kuid et paljud äride omanikest neid seadusi veel puudulikult tunnevad, siis avaldame nad siinkohal täielikult:

Äride registreerimise seadus.

Riigikogu poolt 29. märtsil 1927. a. vastu võetud.

I.

§ 1. Käesolevas seaduses ettenähtud korras peavad oma firma registreerima isikud, ühingu ja seltsid:

1) kellel on kaubanduslik ettevõtte, mille pidamiseks lunastatud 1.—8. järgu kaubanduslik äritunnistus (otsekoheste maksude seaduse § 449 lisa II jagu, S. K. V. k. 1914. a. väljaanne) ja

2) kellel on tööstuslik ettevõtte, mille pidamiseks lunastatud 1.—8. järgu tööstuslik äritunnistus (Otsekoheste maksude seaduse § 449 lisa III jagu).

Riigi ja omavalitsuse ettevõtted ja kooperatiiv-ühingud ei kuulu käesoleva seaduse alla.

§ 2. Äride registrit peab kaubandus-tööstuskoda kaubandus-tööstusministri poolt kinnitatud vormi järgi.

§ 3. Käesoleva seaduse § 1 nimetatud isikud, ühingud ja seltsid peavad esitama hiljemalt neljateistkümne päeva jooksul pärast oma ettevõtte avamist kaubandus-tööstuskojale kirjaliku teadaande oma firma registreerimiseks.

Kellel on juba sel ajal, kui äride registrit hakatakse pidama, § 1 nimetatud ettevõtted või kes avavad niisuguse ettevõtte kahe kuu jooksul pärast seda, kui äride registrit pidama hakatakse, neil lõpeb käesolevas paragraafis ettenähtud tähtaeg teadaande esitamiseks neljateistkümne päeva pärast, arvates eelnimetatud 2 kuu möödumisest.

Kaubandus-tööstusminister määrab tähtaja, millest peale äride registrit hakatakse pidama, ja

avaldab vastava teadaande selle kohta „Riigi Teatajas“.

§ 4. Isik, kes peab § 1 nimetatud ettevõtet ainuisikuliselt oma arvel ja vastutusel, on kohustatud teatama oma teadaandes kaubandus-tööstuskojale:

- 1) oma ees- ja perekonnanime ja kodakondsuse;
- 2) firma nimetuse;
- 3) ettevõtte äriala, asukoha ja tegevuse algamise aja;
- 4) prokuura volikirja põhjal volitatud isikud;
- 5) ettevõttepidaja ja prokuristide allkirjad, mis seaduslikus korras tõestatud või äride registri pidaja juuresolekul kirjutatud.

§ 5. Kui registreerimise teadaande esitab äriiline täisühing, usaldusühing või B. E. S. §§ 4266—4334 ettenähtud lepingühing, peab ta teadaandes tähendama:

- 1) kõigi täisosanikkude ees- ja perekonnanimed ja kodakondsuse;
- 2) firma nimetuse;
- 3) ettevõtte äriala, asukoha ja tegevuse algamise aja;
- 4) ühingu osakapitali;
- 5) ühingu lepingutegemise aja;
- 6) ühingu esitamise viisi ja prokuura volikirja põhjal volitatud isikud;
- 7) täisosanikkude ja prokuristide allkirjad, mis seaduslikus korras tõestatud või äride registri pidaja juuresolekul kirjutatud.

Teadaandele peab juure lisama tõestatud väljavõtte ühingu lepingu vastavatest osadest.

§ 6. Kui teadaande esitab äride registrisse kandmiseks mõni muu, peale käesoleva seaduse § 5 nimetatud, selts või ühing, kes tegutseb seaduslikus korras registreeritud põhikirja alusel, peab ta teadaandes tähendama:

- 1) firma nimetuse ja juhatuse asukoha;
- 2) ettevõtte äriala;
- 3) põhikapitali suuruse;

4) juhatusliikmete ja, kui asjaajajad-direktorid ning prokuristid on ametisse nimetatud, siis ka direktorite ning prokuristide ees- ja perekonnanimed ja kodakondsuse;

5) põhikirja registreerimise aja;

6) seltsi või ühingu tegevuse algamise aja.

Teadaandel peavad olema kõigi juhatuse liikmete seaduslikus korras tõestatud allkirjad. Kui on nimetatud asjaajajad-direktorid, samuti prokuristid, siis peavad olema esitatud ka nende seaduslikus korras tõestatud allkirjad.

Teadaande juures peab olema registreeritud põhikirjast tõestatud ärakiri või „Riigi Teataja“ number, kus põhikiri avaldatud, ja tõestatud väljavõtte seltsi peakoosoleku protokollist juhatuse liikmete ja direktorite valimise kohta.

§ 7. On aktsiaseltsi varandus võetud hooldamisele, siis annavad eelmises (6) paragraafis ettenähtud teadaanded äride registrisse kandmiseks hooldajad, kusjuures juhatuse liikmete nimede asemel teatatakse hooldajate nimed ja esitatakse nende tõestatud allkirjad, samuti tõestatud ärakiri kohtuotsusest nende hooldajaks nimetamise kohta.

§ 8. Eestis tegevuse avamiseks loa saanud välismaa seltside ja ühingute kohta antakse teadaanne ärideregistrisse kandmiseks Eestis tegutsemiseks volitatud esindaja, või kui esindajaid mitu, siis kõigi nende poolt.

Selles teadaandes peab tähendama:

- 1) firma nimetuse ja asukoha;
- 2) seltsi või ühingu asukoha välismaal;
- 3) ettevõtte äriala;

4) põhikapitali suuruse kodumaal ja Eestis operatsioonideks määratud kapitali suuruse, ja
5) vastutavate volinikkude ees- ja perekonnanimed ja kodakondsuse.

Eestis tegutsemiseks volitatud esindajate allkirjad peab seaduslikult tõestama või äride registri pidaja juuresolekul kirjutama.

Teadaandele peab juure lisama ärakirja neist tingimustest, mis maksva seaduse põhjal („R. T.“ nr. 88/89 — 1921. a. sead. nr. 165) „Riigi Teatajas“ kuulutatud.

§ 9. Registreerimise otstarbel peab teatama kõigist muudatustest andmetes, mis äri kohta käivas teadaandes tähendatud, samuti ka ettevõtte lõpetamisest või likvideerimisele asumisest. Need teated esitatakse neljateistkümne päeva jooksul pärast ettetulnud muudatust.

Kui kaubandus-tööstuskojal on andmeid, et registrisse kantud firma on lõpetanud tegevuse selle kohta käesoleva paragraafi põhjal vastavat teadaannet esitamata, teeb sellekohase sissekande registrisse kaubandus-tööstuskoda ise. Enne nii-

suguse sissekande tegemist peab kaubandus-tööstuskoda hoiatama kimmitatud kirjaga firma registreeritud aadressi järgi äriomanikku sarnase sissekande kavatsuse eest, määrates ühekuulise tähtaja kavatsitava sissekande vastu vaidlemiseks.

§ 10. Registrisse kantud äri pidaja maksujõuetuks kuulutamise korral teatab kohtu poolt määratud vanutatud hooldaja sellest kaubandus-tööstuskojale äride registrisse kandmiseks. Samuti teatab konkursivalitsus konkursi määramisest kaubandus-tööstuskojale samaks otstarbeks.

§ 11. Äride registri pidamise kulude katteks tuleb maksa äride registrisse kandmise teadaannete juures kaubandus-tööstuskojale maksu kaubandus-tööstusministri poolt kinnitatud taksi järgi.

§ 12. Niikaua kui registreerimisele kuuluv asjaolu ei ole kantud äride registrisse, ei või isik, kelle firmasse see asjaolu puutub, eumast tähendatud asjaolu peale põhjendada kolmanda isiku vastu, välja arvatud juhtumine, kui see asjaolu viimasele teada oli.

On asjaolu registrisse kantud, siis peab kolmas isik seda tunnustama, välja arvatud juhtumine, kui kolmas isik seda asjaolu ei teadnud ega teadma pidanud.

§ 13. Igaühel on õigus riiklikkude ametasutuste töötundide keskes tutvuda äride registriga ja äride registrisse kandmise teadaannete juures esitatud dokumentidega ja saada tõestatud ärakirju äride registrisse kantud teadetest. Registrisse kandmise teadaannete juures esitatud dokumentidest antakse ärakirjad neile, kellel selleks õiguslik huvi. Ärakirjade andmise eest võetakse maksu kaubandus-tööstusministri poolt kinnitatud taksi järgi.

§ 14. Kaubandus-tööstuskoja otsuste ja korralduste peale registreerimise asjus võib kaevata kaubandus-tööstusministrile ühe kuu jooksul, arvates koja vastava otsuse või korralduse teadaandmise päevast.

Kaebuste otsustamiseks moodustatakse kaubandus-tööstusministeeriumi juures komisjon, mis koosneb ühest kaubandus-tööstusministeeriumi esindajast ja ühest kaubandus-tööstuskoja esindajast kaubandus-tööstusministri või tema poolt määratud asemiku juhatusel.

§ 15. Kui pärast karistamist käesoleva seaduse § 16 põhjal ei esitata teadaandeid äride registris registreerimiseks, peab kaubandus-tööstuskoda ise oma korralduses olevate andmete põhjal nõutavad sissekanded äride registrisse tegema.

II.

§ 16. Süüdlast selles, et ta käesoleva seaduse järgi nõutavaid teateid ei esitanud äride registrisse kandmiseks, karistatakse:

rahatrahviga mitte üle viietuhande marga.

Süüdlast selles, et ta äride registrisse kandmiseks teadvalt esitas valeteateid või korduvalt jättis esitamata käesoleva seaduse järgi nõutavad teated, karistatakse:

arestiga mitte üle kolme kuu või rahatrahviga

mitte üle kolmekümne tuhande marga.

Algkirjale alla kirjutatud

riigikogu esimees K. Einbund.

Abisekretär J. Piiskar.

Firmade seadus.

Riigikogu poolt 29. märtsil 1927. a. vastu võetud.

I.

§ 1. Firma on nimi, mille all üksik isik, ühing või selts peab mingisugust „Äride registreerimise seaduse“ § 1 järgi registreerimisele kuuluvat äri ja mida üksik isik või ühingu ja seltsi esindajad allkirjaks annavad.

§ 2. Ainuisikulise äripidaja firma peab sisaldama äripidaja perekonnanime ühes eesnimega või eesnimeta. Sarnasel firmal ei tohi olla niisugust lisandust, mis laseks oletada, et firma on ühingu oma.

§ 3. Täisühingu firmas peab olema vähemalt ühe ühinguliikme perekonnanimi, ja kui firmas ei ole kõigi ühinguliikmete nimesid, siis lisandus, mis näitab, et firma on ühingu oma.

Täisühingu firmasse ei või mahutada peale ühinguliikmete teiste isikute perekonnanimesid.

§ 4. Usaldusühingu firmas peab olema vähemalt ühe piiramata vastutusega liikme perekonnanimi ja peale selle lisandus, mis näitab, et firma on ühingu oma.

Usaldusühingu firma ei või sisaldada ainult osamaksuga vastutava osaniku nime.

§ 5. Uue liikme juuretulek juba olevasse täis- või usaldusühingusse ei tee tarvilikuks firmat muuta.

Juhtumisel, kui ühingust lahkub liige, kelle nimi firmas tähendatud, ei või ühing kasutada endist firmat, kui lahkunud liige või ta pärijad ei anna selleks oma nõusolekut.

§ 6. Aktsiaseltsi, osäühingu või muu seaduslikus korras registreeritud seltsi või ühingu

firma peab sisaldama selle nime, mille all seltsi või ühingu põhikiri registreeritud, ühes vastava nimetusega „aktsiaselts“, „osäühing“ jne.

§ 7. Firma nimi peab selgesti erinema teisest samas linnas või maakonnas olevatest firmadest, aktsiaseltsi ja registreeritud osäühingu firma aga kõigi teiste Eestis tegutsevate aktsiaseltside ja osäühingute päralt olevatest firmadest.

Kui äriomanikul on nimi, mis juba firmana kantud äride registrisse, siis peab ta oma firmat registreerides oma nime erinevalt lühendatud eesnimede, lisanduste või eesnimede ärajätmise teel seevõrra muutma, et oma firma endisest selgesti erineb.

§ 8. Äride registrisse kantud äri pärimise teel omandaja võib edasi tarvitada äri endist firmat.

Kui äri lepingu põhjal üle läheb uuele omanikule, võib uus omanik edasi tarvitada registreeritud firmat, kui endine omanik või tema pärijad annavad selleks kirjaliku nõusoleku.

§ 9. Kes omandas äri enne käesoleva seaduse maksmahakkamist ja pidas seda endise omaniku nime all, võib registreerida selle nime oma firmana.

§ 10. Firmat ei või võõrandada lahus sellest ärist, mille jaoks teda tarvitatakse.

§ 11. Isikul, ühingul või seltsil, kelle firma kantud äride registrisse, on ainuõigus seda firmat tarvitada.

See, kelle õigusi rikutakse firma lubamata tarvitamisega, võib kohtuteel nõuda firma tarvitamise keelamist ja kahjutasu.

II.

§ 12. Süüdlast käesoleva seaduse järgi temale mitte kuuluva firma tahtlikus tarvitamises karistatakse:

rahatrahviga mitte üle viietuhande marga.

Kui sarnane üleastumine korda saadeti kasupüüdvä sihiga või teadvalt mõne teise firma omaniku huvide vastu või tähelepanemata jättes kohtu vastavat keeldu (§ 11), siis karistatakse süüdlast:

arestiga mitte üle kuue kuu või rahatrahviga mitte

üle viiekümne tuhande marga.

Algkirjale alla kirjutatud

riigikogu esimees K. Einbund.

Abisekretär J. Piiskar.

Ühistegevus riikliku võitlusabinõuna.

Norra rahaminister Konow on parlamendis esinenud ettepanekuga kaotada igasuguste ühistegeliste ettevõtete eesõigused maksustuse alal. Sellega murtakse esimene lõhe ühistegeliste õpetuste müüri, milleks võib pidada just ühistegeliste ettevõtete eesõigusi maksustuse alal.

Küsimusesolevat ettepanekut põhjendatakse riigi ja omavalitsuste suure rahatarbega. Ühestki sellest põhjendusest ei oleks aga küllalt, et abameelseid kodanikke erakondi sundida muutma oma seisukohta ühistegeliste ettevõtete maksustamise küsimuses endisega võrreldes otse vastupidiseks. Seepärast kirjutavadki Norra pahempoolsed lehed praegu üsna avameelselt neist põhjustest, miks käsitusel olevasse küsimusse nüüd endisega võrreldes tuleb suhtuda teisiti. Nii näiteks kirjutab „Smaalenenes Amtstidende“ muu seas järgmist:

„Ühistegelisse tarvitajaliikumisse suhtuti algeses sümpaatiaga, mis vist kõige selgema kuju sai riigivõimu seisukohast. Selle sümpaatia abil paisus ühistegeline liikumine vähehaaval tähelepanuväärt laialdaseks ja nüüd leidub juba maa-kohti, kus maksustuse poolest eesõigustatud ühistegevus on täiesti teelt tõrjunud erakaubanduse. Sarnane asjaolu annab ennast juba rängasti tunda omavalitsuste eelarvetes, seepärast tuleb temaga ka arvestada. Siia suure tuleb veel asjaolu, et mitmed ühistegelised asutused ja ühistegelise liikumise keskjuhatuse tervikuna on sattunud äärmise poliitilise pahempoolsuse — kommunistide — kätte, muutudes seega poliitiliste intriigide mängupalliks võimul oleva ühiskondliku korra vastu. Seepärast on loomulik, et kodanlikult mõtlevad inimesed oma suhted ühistegevusega võtavad revideerimisele. On ju võidud muu seas tõenduda selles, et ühistegelised kauplused pooldavad streike. Rahaminister Konovi ettepanek tähendab selle tõttu ka just kommunistliku tegevuse nõrgendamist ühistegelistes asutustes ja jääb ainult soovida, et kõik kodanlikud erakonnad üksmeelselt üles astuvad, kui küsimus parlamendis tuleb arutuse alla.“

Nii Norra lehe arvamine. Märkus sellest, et ühiskauplused on toetanud streike, toob vist normalaste meele mõningaid õige tõsist laadi juhtumisi. Ühiskauplused nimelt ei toetanud streikijaid mitte üksi majanduslikult, vaid lõpetasid peale selle veel kaubamüümise tööhimulistele ja streikijate vastaspoolele, siinjuures arvest täiesti välja jättes asjaolu, kas olid isikud, kellele kaupamüümast tõrguti, ühiskaupluste liikmed või mitte. On muidugi selge, et sarnane teguviis on kodanliku ühiskonna vaatekohast kaunis kardetav.

Seal, kus leidub erakaupmehi, võib sarnast liikumist muidugi vaigistada, kuid nagu jutustab juba nimetatud Norra leht, on erakaupmehed mitmel poolt välja tõrjutud ja sarnastes kohtades hoiaavad kommunistid tülitamata oma käes „toidulao võimed“, nii et nad oma vastaste vastu kas või näljarelva võivad tarvitada. Norras on vähehaaval sellest hädaohust aimu saanud ja katsutakse nüüd olusid parandada viimasel silmapilgul. Rootsisis on saanud samasuguseid kogemusi ühistegevuse arenemissuunast, kuigi kogu seal nii järsk ei ole kui Norras, mis on varem vist sellest, et kommunistide seisukord Rootsis nõrgem. Rootsiski on kogemusi sellest, et ühiskauplused toetavad streike, võttes aktiivselt osa töövõitlusest keeldumisega kaupamüüa streikijate vastastele. Kaunis hiljuti on ka võidud näha, kuidas tihedalt korraldunud poliitiline erakond võib vallutada ühiskauplused.

Skellefteå ühiskauplus on Rootsis suuremaid. Ta asutati mõni aasta tagasi kohalikkude talupoegade poolt, kes kuni viimaste aegade ni olid arvamises, et omasid majanduslikult kindla ettevõtte. Ühiskauplust oli juhitud mõistlikult ja ta oli kindlustanud oma seisukoha, kogudes enesele muu seas 100.000 krooni ümber liikuvat kapitali. Kui ühiskauplus oli jõudnud nii heale järjele, leidsid sotsiaaldemokraadid vilja küpse olevat ja noppisid ta oma suhu. See õnnestuski neile väga kergesti. Tarviline hulk „seltsimehi“ varustati selle kümne-kroonilise rahaga, mis tuli maksa ühiskaupluse liikmeks saamiseks. Kõik need isikud läksid siis ühiskaupluse aastakoosolekule, pühkisid kõik talupojad kaupluse juhatusest minema, kuhu valiti nüüd ainult truud parteiseltsimehed. Ja nüüd valitsevad Skellefteå sotsiaaldemokraadid ainuvalitsejatena seda kapitali, mis ühiskaupluse liikmed olid kogunud. Sinna ei saa nüüd keegi enam parata midagi. Juhatuse on sotsiaaldemokraatlik ja tema pool on enamus kõigil koosolekutel; seepärast võib ta teha kõik, mis arvab heaks. Kui talukohtades välja kuulutatakse streik, võivad talupojad näha saada, kuidas streiki ülal peetakse nende rahadega, mida nemad ise kokku korjanud omal ajal.

Nagu meie lugejatele ajakirjanduse kaudu teada, on ühistegevus viimati paljastunud ka Inglismaal. Kevad-suvel Cheltenhamis peetud ühiskaupluste aastakoosolekul tehti ettepanek ühiskaupluste liitumiseks sotsiaaldemokraatliku erakonnaga. Ettepanek kiideti heaks 1960 häälega 1843 vastu.

„Times“ peab sarnase otsuse tagajärjeks väga mitmete lahkumist Inglise ühiskaupluste liik-

meist, mis kahtlemata olekski õige samm. Kodanlikud inimesed ei taha kindlasti ühes minna kapitale koguma, mida ajajooksul tarvitada võidaks ühe poliitilise erakonna ühiskonda kukuvatate sihtide teostamiseks. Ühistegelitest asutustest lahkumine on nüüd aga ainult veel sama kui „kaevu kinnajamine peale seda, kui laps sinna uppunud“. Kogutud kapitalid on nüüd juba vastuvaidlemata sotsiaaldemokraatide käes. „Times“ märgib ka ära selle nõrga häälteenamuse, millega otsus tehtud. See on aga lehe meelest ainult väike troost, sest kui usaldatakse astuda sedavõrd tähtsat sammu nii minimaalse enamuse toetusel, siis näitab see ainult, kui kergemeelselt ja kalgilt toimitakse, kui õige hetk paistab tulnud olevat.

Lõpuks kuuleme veel, et hiljuti Stokholmis kokku astunud rahvusvaheline ühistegeline liit omal aastakoosolekul nõudnud ühistegevuse täielist poliitilist erapooletust. Sarnane otsus põhjenes sellel, et Nõukogu Vene esitajad nõudsid

ühistegevuse kuulutamist klassivõitluse relvaks. Otsus on aga nähtavasti ainult taktiline vigur, sest tema sisu vastab kaunis vähe kongressil viibinud saadikute meelsusele. Nõnda oli kommunistlik Venemaa saatnud 66 volinikku, Inglise hiljuti maski ära heitnud ühistegevus — 79 esitajat, kellele seltsisid ka Soome klassivõitluse seisukohal asuvad esitajad. Rootsi, kelle ühistegevus seni veel ametlikult toimib erapooletuse tähe all, oli saatnud ainult 14 esitajat. Ajakiri „Köpmannen“ ongi välja arvanud, et 80 prots. esitajatest esitas Venemaa poolt soovitatud klassivõitluse seisukohta, kuigi kongressi enamus veel ei leidnud paraja aja olevat oma erapooletuse maskist loobuda.

Oeldagu veel, et ühistegevus seisab väljaspool erakondi.

Ei ole sugugi imestusväärne, et arenemine läheb selles suunas. See on, vastuoksa, just päris loomulik, sest ühistegelise liikumise on juba ise loomult täiesti sotsialistlik.

Poola kaubalaevastiku ülesehitamise kava.

Poola vabariigi tekkimisest saadik, kus temale tükike merest anti, on oma kaubalaevastiku ülesehitamise küsimus tähtsaks ülesandeks saanud nii valitsuse ringkondades kui ka rahva seas. Kahjuks ei lubanud kapitali puudus eraalgatusel samme selle ülesande realiseerimiseks teha — otsekoheseid ning edasilükkamata ülesandeid oli sõjast kannatanud riigi kehva kapitali jaoks liig palju. See asjaolu sundis valitsust vahele astuma ning ise alust kaubalaevastikule panema, ühtlasi jääb riigi ülesandeks iga tervet eraalgatust edendada ning toetada. Valitsuse poolt väljatöötatud kava näeb ette kõigepealt järgmist liinide loomist:

- 1) reisijate liini ühenduste pidamiseks Poola rannaga ning Danzigiga;
- 2) raske-transportliini ühenduste pidamiseks Balti ning Lääne-Euroopa sadamatega;
- 3) Inglise liini emigrantide ning kaupade transporteerimiseks Inglise sadamatesse;
- 4) ühe Vahemere transportliini loomist.

Sellest kavast võisid seni 2 esimest punkti realiseerimist leida, s. t. reisijate liini ranna ühenduste pidamiseks ning kauba transportliini. Reisijate liini jaoks ehitatakse Danzigi töökodades 2 salongaurikut, hinnaga à 26.000 £. Nemat teenivad Danzig-Zoppot-Gdynia-Hel-Jastarnia liini. Teise punkti realiseerimiseks on Poola valitsus viimase aasta jooksul 5 kaubalaeva mahutusega kuni 3.000 tn. ehitanud. Need on uue aja laevad, ehitatud 1925. ja 26. a. Prantsus-

maa töökodades ning vastavad sisseseade ning tonnaži poolest kõikidele uue aja nõuetele. Peale nende laevade on Poola kaubalaevastikul 4.000-tonniline transportlaev raske transpordi jaoks ning üks 1.000-tonniline, tellitud viimasel ajal Hollandi tehastest, kust ta veel ära toodud ei ole. Seda laeva tahetakse kasutada enam vääruslike laadungite, kõigepealt suhkru, veoks. Kaubalaevastiku eksploateerimist tometab iseseisev organisatsioon „Zegluga Polśka“, missugune kasutab riigi omandust kaubandusekspluatatsiooni alustel.

Laevastiku realiseerimise järgmiseks astmeks on Poola valitsuse poolt ühendusliini loomine Inglismaaga ette nähtud. Suur emigrantide liikumine, samuti ka ikka enam arenavad kaubandusvahekorrad Inglismaaga tekitavad ühendusliini tarvidust. Emigrantide liikumise suuruse üle annavad pildi järgmised arvud: 1926. a. on Poolast Põhja- ning Kesk-Ameerikasse 43.000 isikut välja rännanud, käesoleval aastal tõuseb see arv emigratsioonlepingu sõlmimise tõttu Brasiiliaga tingimata 50.000.

Sellest arvust emigreerivad üle Lääne sadamate kõige vähemalt 40.000 isikut, nii et väljarändajate transportliinil, missugune tänu erilepingutele eesõigusi saab, reisijate puudust karta ei tule. Peale selle peab selle liini laevad uue aja külmatussisseseadete varustatama, nii et neid tarvitada võib kergesti rikkiminevate kaupade transporteerimiseks; millele pealt kõrget

transporthinda makstakse. Iga-aastast väljavedu Inglismaale võiks umbes 30.000 tn. muna, 30—40.000 tn. bekonit ning 6—10.000 tn. või peale kindlaks määrata, peale selle areneb tapetud sulgloomade väljavedu kiiresti — kõik need on kaubad, missuguseid ainult vastavatel transpordi tingimustel nõutud headuses turule võib tuua. Selles mõttes on transportvõimalused Poola eksportööridele õige pahad, Inglise laevad, missugused peavad ühendust Baltimere sadamate ning Inglismaa vahel, algavad oma reisi suuremalt jaolt Tallinnast või Riias ja tulevad juba täislaadungiga Danzigi, nii et tihti Poola kaupa Danzigis enam üles ei võeta ning eksportöörid kahju kamatavad, rääkimata juba saadetiste täpsusest.

Et seda ära hoida, tuleb ellu kutsuda transportliin, missugune 4—5 laevaga, mahutusega kuni 3.500 tn., hakkab ühendust pidama, peale selle seatakse neid laevu sisse 500 emigrandi transporditegemiseks.

Kõik ostjate heaks.

Ameerika ärikombeid.

„Textil-Woche“ kirjutab härra C. Hofmann järgmist oma Ameerika uurimisreisil tehtud tähelepanekuist.

Eriliselt huvitav on mõne suure kaubamaja külastamine. Kõrgemaks seaduseks seesuguses kaubamajas on: läbikäigu suurendamiseks ei ole liigne ükski pingutus. Selle sihi saavutamiseks tarvitatakse kõige mitmekesemaid tegevusi, mis olenevad iga ärijuhi hingelisest chitusest. Eriti huvitav oli tutvuda firma Macy & Co-le kuuluva kaubamajaga New-Yorgis. Kaubamaja juhataste lahel nõusolekul sain võimaluse näha kõiki osakondi alates sellest, kus kaupa osteti ja toodi ärisse, ja lõpetades sellega, kus ta sealt viidi ja ostja oma arved tasus. Firma Macy & Co tähtsamaks põhimõtteks on see, et ta müüb igasugust kaupa 6 prots. odavamalt kui ükski teine. Temal on eriline salk abilisi, kel ei ole mingit muud tegevust, kui uurida läbi kogu hiiglalinn, et näha, kas mingit kaupa kuski müüakse odavamalt kui Macy & Co juures. Need abilised on koolitatud eriliselt oma ülesannetele vastavaiks. Kui märgatakse, et kuski midagi müüakse odavamalt, alandatakse küsimusesoleva kauba hinda 6 prots. võrra, silmas pidades siiski müügi tasuvust. Kui hinnaalandus nimelt sünnitaks kahju, jäetakse kahju teiste kanda ja kahjulik kaup võetakse kaupluse ringvoolust üldse välja. Niisama tehakse, kui mõni ostja teostab eelpool jutustatud asjaolu ja ostjale antakse siis veel ülemäärane provisioon.

Kava viimane punkt näeb ette ühendusliini loomist Vahemerega, missugune liin alatasa arenevaid kaubandusvahetusi Türgimaa ning Balkani riikidega peab teenima.

Üldiselt näeb laevastiku ülesehitamise kava, missugust 5 aasta jooksul realiseerida arvatakse, ette järgmised ehitused:

- 1) 1 väike reisijatelaev (umbes 250 isikut), rannauhenduste jaoks;
- 2) 4 sega-, reisi- ja kaubaaurikut, igaüks 3.500 tn., Inglise liini jaoks;
- 3) 4 kaubaaurikut, umbes 4.000 tn. mahutusega igaüks, ühenduste pidamiseks Vahemerega;
- 4) 2 à 1000 tn. ja 3 laeva à 300 tn.;
- 5) 10 kalameestelaeva kalapüüdmiseks Baltimeres.

Kava täideviimine on umbes 1.200.000 £ peale arvatud. Praegu on Poola kaubalaevastikul, missugune 1926. a. algul oli 200 tn. suur, 28.000 tonni.

Firma Macy & Co-l on suur hoiukassa äri-teenijate ja lõpmata laialdase ostjaskonna tarvis, sest iga ostja arvele märgitakse tema heaks 2% tema ostude üldsummast. Macy & Co ei ole mitte vanemaid sellelaadilisi firmasid, kuid võr- ratuma organisatsiooni ja eelpool jutustatud üldiselt tuntud müügiviiside abil on ta nii määratult arenenud, et päevane läbikäik sesooni ajal tõuseb üle 1 miljoni dollari või üle 400 miljoni Eesti marga! Niisama on ka teistel suuräridel, nagu Marshall, Gimpel Brothers, Field & Co, Wanamaker j. t., igaühel oma „tõmbenumbrid“, mille kõikide sihiks on ärilist läbikäiku suurendada, vaatamata sellele, kui palju see nõuab tööd ja vaeva; või vähe teisiti öeldult — pidada tarvitajaid võimalikult soodsas meelolus, sest mitmekesistest müügiviisidest hoolimata on suuräridel ometi ühist selles mõttes, et ostja eest hoolitsetakse ja teda hellitatakse kui head lõikust töötavat viljapõldu. Iga ameeriklane teab, et ostja on paratamatu osa tema ärist, ostja on tema vaimline kapital ja siit ongi pärit iga ameeriklase arusaamise sügavasti juurdunud seisukoht, mis väljendub sõnades: His Majesty the Customer (Tema Majesteet Ostja).

Mitmel suuräril on oma müügikool, sest müü- jaskonna juurekasv õigete ameeriklaste keskelt on üldiselt kaunis nõrk. See on olnud sellest, et õige ameeriklane on nii täielikult läbi imunud oma „Ameerika“ vabadusmõistest, et ta ka ostja teenimise leiab olevat vastolus sellele oma vaba-

dusmõistega. Sarnastest põhjustest oleneb ka asjaolu, et korralikud müügiabilised, kes suuremalt osalt sisserrändajad, saavad eriti häid palku, kui nad Inglise keelt täiesti valitsevad.

Nende suurte kaubamajade müügikoolid on asjaarmastajatele alati avatud, olles seega oma viisi nagu avalikud asutused, sest üldiselt ei tunne ameeriklane mingisuguseid ärisaladusi. Tema on selles suhtes praktiline psühkoloog, kes teab, et see, kes hästi külvab, ka hästi võib lõigata. Ärgu ustagu, et need koolid oleksid mingisugused sääraseid asutused, kus õpilastele õpetatakse mingit erilist viisakat ülalpidamist, vaid õpetus on juhitud otsekuu õpilaste kuuenda meele arendamisele, mille abil müüja võib asetuda ostja vaateviiside ja mõtteilma seisukohale, misjuures tööd tehakse eriti ses suunas, et müüja ka kõige lihtsama ostja ees ei esineks oma paremuse iseteadvuses.

Täieline vabadus kaubamaja vaatlemiseks on muidugi loomulik asi ja kunagi ei juhtu, et mõni äriabiline näitaks olevat vaevatud, kui temalt küsida kõige tühisemaidki asju. See, nii ütelda, kommete lihtsus teeb, et iga asjaarmastaja võib saada täieliku selguse äri tegevusvõimest või, nagu eriti Ameerika naised, rahuldada oma uudishimu ainult kauplusi mööda ümber hulkudes. See ei puutu mitte ainult kaubamajadesse, vaid mak-sab ka kõikides era-ärides. See läheb muidugi

reklaami arvele, sest ameeriklane teab, et ostja, keda milgi kombel ei ole vaevatud, vaid kes, vastuoksa, täielikult rahuldatud, tõelikult on sedasama, mis kõige parem ja odavam reklaam.

Statistika mängib suurt osa äride valitsemisel. Nii näiteks sain ühes äris kuulda, et kokkulevate statistiliste andmete järele üksikasjaliselt jälgitakse kaupade müüki. Kui mõni kaubaliik peale kaheksa-nädalast kaupluses olemist ei saa menu osaliseks, viiakse ta keldrikorra jaoks konda, kus ta 25 prots. odavamalt müügile läheb. Kui nimetatud kaup siiski järgmise kahe nädala jooksul müüdnud ei ole, alandatakse hinda 50 prots. võrra. Ja kui teda ka sellest hoolimata kuue nädalaga ei ole müüdnud, müüakse ta mis hinna eest tahes. Selleski asjas toimib ameeriklane suurejooneliselt, sest ta teab, et esimene kahju on alati kõige väiksem.

Ei või jätta ka märkimata, et suured Ameerika kaubamajad ohverdavad väga palju ostjate ja teenijaskonna mugavuse heaks. Nägin näiteks sarnaseid kaubamaju, kes olid oma ehituste katustele valmistanud puhkepaiku päikese- ja õhuvannide võtjatele, ruumi mitmesuguse sporti — nagu tennise — harjutamiseks. Suured kinosaalid kaubamajades on mitmes kohas muutunud juba päris loomulikuks nähtuseks.

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA TEATEID.

Kaubandus-tööstuskoja märgukiri rahaministrile Eesti laevanduse korraldamise asjus.

Käesoleva kuu alul esitas K.-t.-koda rahaministrile alljärgneva märgukirja:

„Vabariigi valitsuses on kuuldavasti viimasel ajal kaalumisel kavad välismaalt saadud laenu rakendamiseks Eesti majandusse, samuti kui ühenduses sellega uue hüpoteegi panga asutamine, mille ülesandeks on nende majandusalade hüpoteeklaenu korraldamine, mis ei kuulu praegu tegutsevate — kinnisvarade hüpoteegipanga (majad) ja maapanga (põllumajandus) alla, nimelt: tööstus, laevasõit j. t.

Selle põhivane tähtsusega küsimuse juures on loomulik, et arvesse võetaks kõikide majandusalade tarvidused hüpoteegi laenude võimaldamise ja selleks vastavate raharessursside soetamise kui ka saadavate väliskrediitide rahvamajanduslikult kasutoova tarvitamise alal.

Eriti viimases punktis, see on saadavate raharessursside mahutamisel, oleks loomulik silmas pidada kolme asjaolu: 1) Et välisraha paigutataks niisugusesse tegevusesse, kus ta rahvamajanduslikult kõige rohkem tulutoov. 2) Et see oleks kindla alusega ning suudaks tasa teenida raha protsendi ning ka tagasimaksmine oleks kindlustatud. 3) Et võetaks arvesse eriti niisugused majandusalad, mis seni krediidi suhtes rahu-puudusel rahuldamata, kuid mis ilma pikaajalise krediidita arenemisvõimetud.

Sarnaste alade hulka kuulub kahtlemata kodumaa kaubalaevastik ja laevasõit. Sest p. 1. vastavalt on kaubalaevastik tähtis rahvamajanduslikult otsekohe tuluallikana ja kaudse majandusliku tegurina.

Selle tõenduseks oleme juba ennem väiteid

toonud ning nimetame siin ainult juure, et meie rahva poolt produtseeritavad väärtused on veel liig väikesed, mis meie majandusliikude raskuste peapõhjuseks.

Peab produktiooni tervetel majandusaladel suurendama, peab leidma inimestele ja rahvale rohkem sissetuleku võimalusi. Ning üheks kergelt läbiviidavaks võimaluseks on kaubalaevast'k, mis küllalt selge, kui nimetame, et keskmises vanaduses trampelaevad näiteks annavad aastas bruto sisse oma hinna suuruse summa ning sellest jääb riiki väljaspoolt sissetulekuna vähemalt 50%.

Näiteks, kui mahutada laevadesse keskmises vanaduses £ 100.000.—, siis jääb sellest iga aasta rahvale väljaspoolt sissetulekuna vähemalt £ 50.000.—, mis otsekohe meie maksubilansi plussiks, tööd ja teenistust andes paljudele. Peame teatavasti iga aasta oma kaupade ja reisijate välisvedudel kulutama valuutat umb. 750 milj. mk., millest aga omad laevad suudavad seni vaevalt 150 miljonit teenida, kuna 600 milj. maksame valuutas välismaalastele. Oleme seni ka rippuvad täiesti välismaade laevadest ja nende heast tahtmisest, tihti nähes, kuidas meie majandus (näit. põllusaaduste väljavedu) selle all alaliselt kannatab, võimalusel aga täiesti väljapääsmata seisukorda satub. Ei ole tõesti kahtlust, et meil meie seisukohas on laevasõidul määratu rahvamajanduslik ja riiklik tähendus, mida arvesse võttes teda ka tuleb teiste majandusharude hulgas väärilisele kohale asetada.

P. 2. vastavalt võime olevate andmete ning praktiliste kaalumuste põhjal konstateerida, et laevandus on majandusala, millel töötamiseks täiesti kindel alus ning mis võib täiesti võistlusvõimselt välismaade kõrval tegutseda, eriti kui senise eeskujul riik, üldtähendust arvesse võttes, vastutulekut näitab maksude suhtes ja mõnel teisel alal. Meie võrratult hea seisukoht Balti kaubaliikumise keskpunktis, meie head merimehed, meie vana vilumus ühelt ning rahvusvaheline vaba võistlus terve ilma laevastikkude vahel teiselt poolt, ühes lippude üheõiguslusega — garanteerivad sellel produtseerival majandusalal kindla aluse, vähemalt sama kindla kui põllumajanduses.

P. 3. vastavalt ei ole üleearune siinkohal jälle andmete najal näidata, et meil kahjuks eriti see majandusala senises krediitpoliitikas on koguni unustusse jäänud, kuid et eriti siin ilma pikaajalise suurema krediidita arenemine võimata, siis selle tagajärjed statistilistest andmetest kahjuks selguvad.

Tähtsamaks krediidiallikaks seni on meil olnud Eesti Pank ja riik eelarve kaudu.

Nende kahe laenuallika kaudu kuni 1. jaan. 1927. a. Eesti majandusliikudesse tegevusharudesse paigutatud summased ligemalt vaadates näeme, et:

1. Eesti Pangast oli antud 1. jaan. 1927. a. laenusid:

	Kokku Emk.	5.731.589.000.—
Sellest:		
Tööstusele		2.524.597.000.—
Kaubandusele		1.170.769.000.—
Põllumajandusele		416.018.000.—
(kaudselt aga)		1.218.693.000.—
Ehitustele		172.563.000.—
Omaavalitsustele		488.354.000.—
Laevandus ja õhulaevad		74.878.000.—
Puhtlaevandus umb.		70.000.000.—

2. Riigi eelarve korrast oli antud 1927./28. a. eelarve ettepaneku alusel riigikassast:

Riigi ettevõtetele põhi- ja tegev.-kapit.	1.640.000.000.—
Asunikkudele ja põllumajand.	1.566.000.000.—
Elukorterite ehitamiseks	343.000.000.—
Kalameestele	44.000.000.—
Laevandusele	13.000.000.—
V.-Balti tehas ja teised	125.000.000.—

Peale selle veel erakorralised kapitaal-investeeringid, näit. raudteede, posti ja telegr. jne. ehitamiseks umbes 3 miljardit marka.

Näeme, et kokku on riigipangast ja riigikassast antud laenusid 9,5 miljardit mk., sellest laevasõidule ainult 83 miljonit, s. o. 0,8%, tööstusele aga 2,524 milj. või 26,5%, põllumajandusele ja asundusele 2,785 milj., või 30%.

Näeme, et meie senises krediitpoliitikas on meie otsekohele produtseerivatest majandusaladest põllumajandus ja tööstus krediitpoliitikas arvestatud, kuna aga kolmas ala — laevasõit — on praktiliselt täielikult unustusesse jäetud, sest 83 milj. krediidiga, mis vastab vaevalt 3—4 vähegi mõistliku laeva hinnale, ei ole praktiliselt midagi ära teha.

Ehk küll raske on võrrelda, missuguses vahekorras on meie kaubalaevastiku „produktioon“ rahvamajanduslikult, võrreldes tööstuse ja põllumajanduse produktiooniga, siiski katsume paar joont tõmmata, et näidata, kui võrra ebaloomulik vahekorras on senised krediidid produktiooniga isegi meie võrdlemisi nõrga kaubalaevastiku juures. Meie suurtööstuse ja kesktööstuse netto-produktioon on aastas statistiliste andmete alusel ümmarguselt 4,5 miljardit aastas. Kaubalaevastiku kohta võiks esitada järgmised andmed:

Merilaevastik 1. jaan. 1927. a.

	20—100 r.-t.	100 ja üle		
A.-l., m.-l., mp.-l.	51.	2.318	51	32.544
P.-l.	223	9.034	51	11.662
Kokku	274	11.352	102	54.206

Sellest laevastikust on umbes 12.000 reg.-tn. tegevuses rannasõidus oma sadamate vahel ning umbes 25.000 reg.-tn. aurikuid ja 12.000 reg.-tn. purjelaevu tegevuses välissõidus, kuna muud laevad on abilaevadena ja muidu tegevuses.

Laevastiku brutto-teenistus aastast on umbkaudsete andmete alusel:

Rannasõidus Eesti rahas ja sadamates	120.000.000.—	mk.
Välissõidus valuutas	550.000.000.—	
Välismaalt pääste-, vedurl., jäämaks	50.000.000.—	600.000.000.— ”
Brutto	720.000.000.—	mk.

Välisvaluutas laevastiku kaudu saadud 600 miljonist jääb ümmarguselt puhtalt kodumaale 350.000.000 mk. See viimane summa, „nettosissetulek laevastiku kaudu riiki“ ongi võrreldav tööstuse või põllumajanduse „netto-produktsiooniga“. Kui seda viimast võrrelda tööstuse netto-produktsiooniga, siis näeme, et ta välja teeb viimast tervelt 8%.

Kui aga veel juure lisada kaubalaevastiku teenistust rannasõidus ja ka sisesõidus (kus brutto-teenistus umbes 60—75 milj.), millel suur rahvamajanduslik tähtsus tähtsa transportabinõuna, siis näeme, et laevastiku ja tööstuse võrduv tähtsus rahvusliku sissetuleku mõttes tõuseb veel märksa, ulatudes mitte alla 12%.

Muidugi ei saa neid arvusid võtta väärtarvudena nende majandusalade võrdlusele, kuna üldiselt teada, et laevasõit, peale otsekoheste majanduslikkude sissetulekute on tähtis kui meie põllumajanduse, tööstuse ja kaubanduse vajalik transportabinõu ning väliskaubanduse poliitika tähtis tegur.

Nii näeme, et meie senises krediidipoliitikas ei ole suudetud arvestada laevasõidu kui produtseeriva majandusala tähtsusega. See on seda rohkem rõhutav, et laevasõit kuulub nende majandusalade hulka, mis meil sõja järeltõul kõige rohkem kannatasid ning teiseks mille arendamine ilma pikaajalise krediidita täiesti võimatu.

Selle täienduseks on küllalt meeletu tuletada, et rahulepingu tegemisel ning pärastiste valitsuse sammude kaudu kaotas Eesti kaubalaevastik Venemaale jäänud laevade kaudu poole oma koosseisust (ligi 12.000 reg.-tn.). Mis aga puu-

tub pikaajalise krediidi nõudesse üldse laevasõidus, siis on üleilmselt välja kujunenud niisugune olukord, et laevade kalliduse, aeglase amortiseerimise ja tüüpide uuenemise tõttu paremal juhtumisel laevaomanikud suudavad tasuda 50%, kuna vähemalt 50%, harilikult aga kuni 75%, jääb pikaajalise, laeva tegevuse ajal tagasimaksetava laenu. Iga riik, kes on tahtnud näha oma laevastiku arenemist, on esimeses järjekorras asunud selle küsimuse lahendamisele, kui era-rahասutused seda pole küllalt soodsatel tingimustel teha suutnud. Nii võis Saksa kaubalaevastik pärast maailmasõda alles siis arenema hakata, kui riigilaenu ja välislaenu teel võimalus soetada vastava pikaajalise laenu.

Samuti isegi Inglismaal, kus riik pärast sõda on üle 20 milj. £ laevade soetamiseks pikaajalisi laenusid garanteerinud. Sama lugu korraldab isegi rikkas Rootsis, kus iga aasta antakse laevade soetamiseks sajad miljonid riiklist laenu. Jaapan ehitab ainult selle kaudu oma võimsa kaubalaevastiku ning pani aluse oma rikkusele. Ei ole teisiti ka Itaalias, meie naabril Lätis ja mujal, kus on ära tuntud kaubalaevastiku suur majanduslik tähtsus ning kus kaubalaevastikud õitsele on pääsnud ainult selle järele, kui lahendati pikaajalise, tarvilises suuruses krediidi küsimus.

Seda asjaolu küllalt praktilises elus hinnates on meie laevaomanikud katseid teinud välismaade pikaajalise laenu pankadest laevade juuresoetamiseks laenusid saada. Kuid kõik senised katsed on tagajärjeta jäänud ning olevate andmete põhjal võib konstateerida, et vaevalt on loota ligematel aastatel otseteel laevaomanikkudele välismaa hüpoteegi- või muudest pankadest laenusid, peale vahest laevade ehitamise juhtumise, kus mitmed riigid riigi garantiil või vastavatest tööstuse fondidest laenu annavad. — Kuna aga meie tramplalaevastiku suurendamine võib minna mitte uute laevade ehituste, vaid vanade ostmise kaudu, siis peame möödapääsmatult muretsema laenu oma riigi toetusel või oma riigi kaudu, näiteks praegusel juhtumisel vastavat osa välislaenust rakendades laevasõidu laenukena.

Et veel näitlikumalt tõendada, missuguses seisukorras meie kaubalaevastiku arendamine on olnud senistes krediidingimustes, peatume ainult paari statistilise andme juures.

Riigi statistika keskbüroo kõige uuem kokkuvõte (juuli 1927. a.) andmeid tuues laevastiku koosseisu kohta 1. jaan. 1927. a., toob ka andmed laevastiku juurekasvu kohta läinud aastatel. Siit näeme seda fakti, mille peale mitmel puhul oleme juhtunud valitsuse tähelepanu — viimastel

aastatel k a h a n e b meie kaubalaevastik isegi arvuliselt. Nii on 1. jaan. 1923. a. kuni 1. jaan. 1927. a. laevastik kahanenud tervelt 2177 br. reg.-tn. võrra. Samal ajal on laevastik vananenud ning võib praegu lugeda kõige vanemaks laevastikuks maailmas, kuna aurulaevadest tervelt 27,4% on üle 40 a. vanad, 41,3% aga 20—30 a. Ka on koguni suur protsent purjelaevu, nimelt tervelt 40%.

Arvesse võttes, et purjelaevade tonnaash võrdub aurikutele 0,3 koefitsiendiga, saame, et 1. jaan. 1927. a. oli meil kaubalaevastikus tegevuses ainult ümmarguselt 35.000 br. reg.-tn. laevu.

Nimetame võrdluseks, et Läti, kelle tonnaash 1922. a. oli meie omast madalam, on vastavate valitsuse sammude tagajärjel oma tonnaashi viinud praegu juba ümmarguselt 95.000 br.-reg.-tn., mille juures laevastik aastas kasvab 10.000 kuni 20.000 tn. võrra ning Läti laevade brutto-teenistus aastas on juba kolm korda suurem meie laevastikust, vastavalt muidugi ka laevastiku kaudu saadav „nägematu eksport“, mis lubab Lätil töötada nähtava passiivse väliskaubanduse bilansiga, mis rahvamajanduslikult väga suure tähtsuse omab. Ei saa veel ka nimetamata jätta, et oma kaubalaevastik elustab ka sadamate tegevust ning transiitkaupade liikumist, mis tunduvalt kaasa aitab Riia mõju tõusmisele Tallinna ees, sellega tõmmates sinna üle ka seda „nägematut eksporti“, mida annab transiitkaubandus. Samuti näeme laevastiku tähtsusest arusaamist ja kaubalaevastiku määratud rahvamajanduslikku tähtsust väikestes Skandinaavia riikides. Norras, kus sõja järeldusel laevastik langes 1920. a. 1,5 milj. br.-tn., oli ta 1. jaan. 1927. a. juba 2,77 milj. tn.; Daanis ja Rootsis, kus laevastikud sõja järele kukkusid alla 1 milj. tonni, oli 1. jaan. 1927. a. — 1,2 milj. ja 1,35 milj.

Kui võrra suured sissetulekud nendes riikides laevastikkude kaudu, näitavad uuemad statistilised andmed, mille järele näiteks Rootsi kaubalaevastiku brutto-teenistus 1926. a. oli meie rahas 27,5 miljardi mk.

Meie loeme oma kohuseks valitsuse tähelepanu kõige tõsisemalt juhtida nende andmete alusel selle peale, kui võrra meie kaubalaevastik on maha jäänud, kuidas ta aast-aastalt viletsamaks jääb ning mingsugust lootust ei võida arenemise peale, enne kui lahendatakse pikaajalise krediidi küsimus tarvilisel määral.

Selle juures ei saa paralleelselt veel tähelepanu juhtimata jätta asjaolule, et arvesse võttes teiste riikide konkurentsi, laevasõidu komplitseeritud iseloomu, mis nõuab aastate jooksul sissetöötamist, paljude huvide kokkupõrkamisi, samuti kui vilunud koosseisu — on praegu veel aeg

sellel alal sissetöötamist saavutada, kuna aga tulevikus, kui senises arenemise käigus ikka rohkem ja rohkem maha jääme, konkurendid aga ikka rohkem ja rohkem mõju omavad, uuesti sissetöötamine oleks märksa raskem ning nõuaks palju suuremaid ohvreid ja kulusid riigi poolt — muidugi kui tahetakse seda majandusala üldse näha meile väärilise majandus-tegevusalana.

Selle juures peame veel eriti rõhutama, et abinõud ei pea mitte üksi olema rutulised, vaid peavad olema ka mõjuvad, peavad vastama seatavale ülesandele. Ei ole näiteks mingi eri mõju, ütleme 10 milj. krediidi võimaldamisel aastas, kui üksainus keskpärane tramplaev maksab 20 milj. Meil aga, kui tahame oma seisukohta vähegi tagasi võita, ei tule mitte üksi olevate laevade vananemist kompenseerida, vaid tuleb samuti tramplaevastikku suurendada kui ka vasta-va'd liine enda kätte saada, kuna ometi praegu praktiliselt terve liinitegevus välislaevade käes, lugemata Stokholmi liini, kus laev oma vanaduse tõttu ka võib varsti välja kukkuda.

Ilma, et meie tahaksime teha mingit kindlat ettepanekut, anname siiski umbkaudse kalkulatsiooni, kui suured oleksid meie majanduslikud tarvidused kaubalaevastiku asutamise, juuresoetamise ja uuendamise alal esialgselt ning edasi igal aastal.

Meile kõige vajalikumad laevaliinid, millede kontroll peab olema meie käes, mis saavutata- v ainult oma laevade kaudu, läheks otsekohe vaja vähemalt 200 milj. mk., millest aga võib osa saada pikaajalise laenuna otseteel välismaalt, kui laevad sealt ostetakse. Oma tramplaevas- tikku peame iga aasta vananemise arvel suurenda- ma umb. 3.000 tn. võrra, ühekordselt laevas- tikku suurendama nii, et ta tõuseks vähemalt ku- ni 50.000 reg.-tonnini, s. o. suurendada 20.000 reg.-tn. võrra, peale selle oleks tungivalt soovit- tav aastane suurendamine, iga aasta esialgu vä- hemalt 5.000 reg.-tn. võrra. See nõuaks kapita- lide sissemahutamist:

20.000 reg.-tn. ühekordselt à 10 £ . £200.000.—
Iga aasta 3.000 + 5.000 tn. 8.000 à 10 £ £80.000.—
(arvestatud 12—15 a. laevad).

Sarnaselt ühekordselt suurendatud kauba- laevastik annaks otsekoheselt tegevust umbes 500 meremehele ning tooks brutto aastas sisse umbes 500 milj. mk., millest umbes 250 milj. iga aasta „nägematu ekspordina“ riiki tuleks, millest selgub vääramata rahvamajanduslik tähtsus, mida sarnane raha paigutamine annab, rääkima- ta kaudsetest majanduslikkudest kasudest, nagu näiteks hea külmutuslaevade otseühendus meie põllusaaduste väljaveoks ja kaubavahetuseks, mis kergelt kalkuleeritult ise umbes 100 milj. mk.

aastas välja teeb. See kava, arvesse võttes meie praegust seisukorda, eriti aga seda, et seni krediivõimaluste puudumise tõttu see majandusala on võimatult maha jäänud, mida tuleks esiteks ühekordselt järele aidata ning siis juba aast-aastalt sihikindlalt silmas pidades, on kokku seatud koguni tagasihoidlikult, eriti kui võrdleme teiste riikidega ja tegelikkude tarvidustega.

Selle järele tarvitaks see majandusala ühekordselt Eesti markades:

Liinide asutamiseks (50%) . . .	100.000.000.—
Tramplaevade soetamiseks (75%)	
= £ 150.000.—	275.000.000.—
Kokku	375.000.000.—

Ning peale selle iga aasta järjekindlalt tramplaevastiku uuendamiseks ja täiendamiseks vähemalt 60% ettenähtud summast, s. o. £ 0,6 × 80.000 = — £ 48.000 = — 85 milj. kindlat pikaajalist krediiti, oletades, et 40% suudavad keskmiselt omanikud kokku muretseda, mis esimestel aastatel ka väga küsitav, arvesse võttes tegelikku seisukorda.

Selle kava teostamine annaks võimaluse meie kaubalaevastikku vähegi sarnasele seisukohale aidata, mis vastab meie rahva majanduslikkudele nõuetele ning aluse loob sellel majandusalal kindlamale ettenähtud poliitikale.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismailt.

Meetrimõõdu süsteemi asjus.

Kaubandus-tööstusministeerium on kaubandus-lööstuskoja, Eesti ja Tartu ringkonna vabrikantide ühisuste ja Tallinna ja Pärnu börsikomiteede poole kirjaga pöörnud, milles tema tähelepanu juhüb asjaolule, et praegu maksev mõõdu-süsteem kaotab 1. jaanuarist 1929. a. oma maksu- ja jõusse astub meetrimõõdusüsteem.

Nimetatud asjaolu leiab kaubandus-tööstusministeerium meie majanduselule olevat väga suure tähtsusega, mille tõttu juba nüüd vaja oleks eeltöid teha seks, et üleminek ühelt süsteemilt teisele sünniks rahulikult ja ei tooks segadusi. Ministeerium on aga tähele pannud, et kõnesolevale muutusele meie majandusringkonnad tarvilist tähelepanu ei pööra ning ikka veel valmistatakse ja ostetakse kadumisele määratud süsteemi mõõte ja kaale. See pole aga otstarbe- ja asjakohane ning toob tingimata niihästi nende mõõtude ja kaalude valmistajatele kui ka tarvitajatele tunduvald kahjusid kaasa tol momendil, kui meetrisüsteem maksma hakkab ja seega vanu

Arvesse võttes praegu käsil olevat riikliku krediitipoliitika ümberhindamist, palume ülal-loodud kava meie laevasõidu finantseerimiseks kaalumisele võtta ning võimalikult teostada, mille juures loomulik oleks, et esialgne summa, 375 milj. Emk., arvesse võetaks loodava hüpoteegi-panga ressursside korraldamisel, iga-aastased vajalikud krediidid aga silmas peetaks uute raharessursside soetamisel.

Hüpoteegi-panga asutamisel aga peaks laevasõidu laenude võimaldamine selle panga ülesannete hulgas tähtsamal kohal olema, mida ette tuleb näha samuti panga põhikirjas kui ka panga juhtimises.

Hüpoteegi-panga asutamisega oleks loomulik, et ka kaubandus-tööstusministeeriumi juures asuv laevasõidu riiklik laenufond läheks üle selle panga juure, mille juures laevanduse laenude erilist iseloomu arvesse võttes peaks hüpoteegi-pangas olema selleks erijaoskond, samuti kui panga nõukogus laevandusel oma esitus.

Palume, härra minister, need ettepanekud läbi kaaluda ning nende täideviimiseks vastavate ettepanekutega vabariigi valitsuses esineda, samuti ka käsilolevate krediidi- ja pankade reorganiseerimise küsimuste juures võimalikult arvesse võtta.“

mõõte, kaale ja vihte enam tarvitada ei või, ehkki nad seks küll kõlbulikud oleksid.

Kaubandus-tööstusministeerium soovib, et tarvitajad juba enne meetrimõõdu süsteemi elluviimist selle süsteemiga tuttavad ja enam-vähem harjunud oleksid ja üleminek uuele süsteemile siis ilma raskusteta sünniks, et seda saavutada tuleks levitada asjakohast informatsiooni ja teha selgitustööd meie majandus- ja tarvitajateringes. Esijoones oleks vaja:

a) meie töösturite tähelepanu juhtida ligemale muutusele mõõdusüsteemis, soovitades töösturitele, kes kaale, mõõte jne. valmistavad, et nad võimalikult hoiduksid ladusse valmistamast. Oma kliente, kes vanasüsteemilisi kaale, mõõte jne. soovivad tellida, hoiataksid ja nende tähelepanu juhiks läheneva mõõdusüsteemi muutmisele ning neile soovitaksid juba meetrisüsteemilisi kaale ja mõõte tellida ja tarvitusele võtta.

b) töösturitele soovitada juba nüüd meetrisüsteemile üle minna ja oma tooteid viimase süsteemi mõõtudega ja kaaluga turule lasta, näit.: tekstiil-, jahu-, tubaka-, taimevõi-, jookide- jne.

tööstuse alal. Pole vaja juba varem valmistatud kaupa ümber mõõta või pakkida, vaid ainult teatavast momendist valmistatud ja turule lastavad kaubad meetrimõõdusüsteemi kohaselt turule saata; selle juures ei tohiks aga meetrimõõte kohandada praegu maksvatele mõõtudele, näit. võttes ühe naela asemele 400 grammi, vaid selle asemel tuleks võtta $\frac{1}{2}$ kilogr. (500 grammi) jne.

Otsekoheste maksude peavalit- suse asjad rahaministri käes lahendamisel.

5. septembril olid Tallinna linnapea abi hra K. Virma ja kaubandus-tööstuskoja juhatuses esimees hra J. Puhk hra rahaministri jutul, kus peajasjalikult puudutati otsekoheste maksude peavalitsuses valitsevat korda ning neid iseloomustavaid nähtusi, mis mainitud peavalitsuse mõne kõrgema ametniku poolt viimasel ajal avaldunud. Nõupidamisest võttis osa ka rahaministri abi hra Suia. Nõupidamise tulemused ei ole veel avalikult teada, kuna need selguvad edaspidi.

Kirjutus Tallinna sadama kohta välislehes.

Suuremas ja mõjuvamas Skandinaavia laevasõidu- ja merekaubanduse-ajakirjas „Scandinavian Shipping Gazette“ on 3. augusti numbris ilmunud hra ins. E. Masiku sulest pikem artikkel „The Port of Tallinn and its hinterlands“, kus ära näidatakse Tallinna kui aasta läbi lahtioleva sadama seisukoht teiste Baltimere sadamate hulgas, otsusele tulles, et Tallinn on üks hõlpsamatest, ligematest ja odavamatest sadamatest kaupadeveol Lääne-Euroopast Eestisse või transiidina edasi. Eriti puudutatakse ka Tallinna, R'ia, Liibavi ja Murmani kui võistlevaid sadamaid, samuti ka talviseid navigatsiooni tingimusi. Kuna see ajakiri on üks loetavamatest kõikides merekaubanduse ringkondades, siis aitab ta tähtsalt kaasa Tallinna tutvustamiseks vastavates ringkondades.

Segane olukord otsekoheste maksude peakomitees kestab siiski.

9. septembriks oli määratud peakomitee istung, kuid ilmumata jäid Harju maakonna, Tallinna linna ja Kaubandus-tööstuskoja esindajad. Ka nende esindajate asemikkudele olid kutsed saadetud, kuid ka need ei ilmunud. Et seaduse järgi istung alles siis on seaduspärane, kui vähemalt üks maksumaksjate esindajatest sellest

osa võtab, siis ei saadud paljude asjade arutamist ette võtta. Arutusele võeti vaid maksu-
pikenduse asjad, milliste otsustamisest maksumaksjate esindajate osavõttu seadus ei nõua.

Kauband.-tööstusministeeriumi toetusrahad.

Kaubandus-tööstusministeerium on järgmistele organisatsioonidele toetusraha määranud:

A.-s. „Näitusele“, Tallinnas, VI Eesti näitusmessi väljapanekute auhinnastamiseks kodukäsitöö-osakonnas 75.000 mk.

Võnnu põllumeeste seltsile nimetatud seltsi poolt korraldatava põllumajandusliku näituse tööstusosakonna väljapanekute auhinnastamiseks ja ergutusrahadena väljajagamiseks 10.000 mk.

Eesti turbatööstuse edendamise seltsile 18.000 marka toetuseks, et katta kulusid, mis toetussaaajal VI Eesti näitus-messil ja Tartu Eesti põllumeeste seltsi poolt korraldataval näitusel esinemisel. Eesti turbatööstuse edendamise seltsi väljapanekud ülalnimetatud näitusel ja messil tutvustavad vaatajat turba kasutamise alus-
põhuna, puu- ja aiaviljade pakkimisainena, ehitusmaterjalina ja raiskmete filtreerijana.

O.-ü. „Kodukäsitööle“ toetuseks 10.000 mk., et o.-ü. osa võiks võtta VI Eesti näitus-messist oma väljapanekute koguga meie kodukäsitöö alalt.

Läti:

Läti pank uute kaotuste eel.

„Jaun. Sin.“ kirjutab: Ühenduses raskustega, millesse on sattunud mõned pangad ja firmad garantiide ja vekslite operatsioonide läbi, ähvardavad Läti panka uued suuremad kaotused. Panga juhatusel poolt seletatakse küll, et praegu veel kaotust karta ei ole, sest garantiid, samuti ka teised pangasse puutuvad tehingud on kindlustatud obligatsioonidega ja teiste väärtustega. Seisukord võib aga muutuda, kui mõned pangad pankrotti jäävad, millisel juhul pangal tuleks suurte kaotustega arvestada.

Selgitusi Läti-Vene kaubanduslepingu asjus.

„Br. Tehv.“ kirjutab: Läti majanduslikud organisatsioonid on veel kord põhjalikult tutvunud Läti-Vene kaubanduslepingu tekstiga ja jõudnud otsusele, et see leping on kasulik ainult Venele. Läti annab Venele lepingus liig suuri tollisoodustusi, millega riigi sissetulekud vähenevad umbes 4,5 miljoni lati võrra. Läti seevast saab aasta jooksul tellimisi 40 milj. lati eest, kuid

need tellimised võivad siiski olla väga problemaatilised, sest ei või teada, kas jõutakse Venega hinna ja maksutingimuste asjus kokkuleppele. Kui kaupade nimekirja lähemalt vaadata, siis tekib kahtlus, kas Läti suudab kõiki lepingus tähendatud kaupu anda ja kas ta ka teenib selle pealt midagi. Näiteks on tellimiste nimekirja üles võetud suurema summa eest villaseid lõngu, mida ei valmista veel ükski Läti vabrik. Samuti on suure summa eest tellimisi vagunite ja jalgrataste peale. Kuna Läti neid kaupu väljast sisse veab, siis on kasu nende tellimiste pealt koguni väike. Valitseb üldiselt kahtlus, kas Vene oma kohustusi täidab korralikult. Näitena tuuakse Vene vagunite tellimist Eestilt ja Inglise panga teadaannet, et Venel on palju korraldamata arveid Inglismaal.

„Latvis“ kirjutab, et lepingus oleks pidanud olema kindlustus, et Vene suudab osta puhta raha eest. Kaubandusleping ähvardab Läti turgu Vene kaupadega üle ujutada ning Lätil oleks pärast raske uuesti sõlmida vahepeal katkenud vanu sidemeid.

Läti puukaubanduse seisukord.

Edaspidiste turuvõimaluste üle valitseb kaks vastupidist arvamist: eksportöörid näevad ette metsahindade kiiret tõusu, kuid importöörid on teisel arvamisel, kuna nad loodavad, et pakkumised on suuremad eelmiste aastate omast. Töenäolisemaks peetakse importööride arvamist, sest Soome laskvat müügile umbes 1 miljon standarti ja Rootsi umbes 850.000 standarti. Arvesse tulevat võtta ka Vene standartide tagavara. Puude nõudmine aga jäävat endiseks. Loodeatakse, et ehk Saksamaa tarvitab veidi rohkem. Puude peaostjaks jäävat siiski Inglismaa, kes aga praegu ei kavatsevat kuigi palju osta. Belgia ja Prantsusmaa nõudmiste peale loota ei maksvat.

Mõned Läti lauavabrikud on töö katkestanud, sest kõik puud on lõigatud. Kasudega on puukaupmehed rahul, olgugi et mõnikord on töötatud ka kahjudega.

Läti laevanduse seisukord 1927. a. I poolaastal.

Läti kaubalaevastiku seisukord näitab tunduvat arenemist. Esimesel poolaastal on seitse uut laeva, ümmarguselt 13.000 brutto-tonni (8.000 netto-t.), välismaalt juure ostetud. Samal ajal on kaubalaevastik vähenenud müügi teel ja hukkumiste arvel kaheksa laeva võrra ainult 2800 kogu brutto-tonnaashiga, nii et kaubalaevastik 1927. a. I poolaastal on suurenenud umbes 10.000 brutto või 6000 netto-tonni võrra.

Huvitav on jälgida kaubalaevastiku vahekorra nüüd ja enne sõda, s. o. 1914. a. Nii oli

1914. a. 1. jaan. 333 l. 126.718 br. t. ehk 87.959 n.t.
1927. a. 1. jaan. 122 l. 86.187 br. t. ehk 51.115 n.t.
1927. a. 1. juulil 121 l. 96.567 br. t. ehk 57.334 n.t.

Seega teeb praegune kaubalaevastiku netto-tonnaash ümmarguselt 65% ennesõjaaegsest netto-tonnaashist. Nende andmete kohta peab aga tähendama, et pea pool ennesõjaaegsest tonnaashist oli purjelaevad, kuna praegu kõigest 9,3% kogu laevastikust langeb purjekate arvele. Seevastu ulatub aurikute tonnaash 113,3% peale ennesõjaaegsete aurikute tonnaashist ja ka mootorlaevade arv ulatub kaugelt üle ennesõjaaegsete mootorlaevade arvu. Ollakse arvamisel, et paari-kolme aasta jooksul Läti kaubalaevastik tõuseb ennesõjaaegseni tonnaashini.

Poola:

Poola majandusolud maikuu pöördest saadik.

Kes tahab Poola majandus- ning rahaolude üldseisukorrast saada ülevaadet, teeb hästi, kui tutvuneb arvamisega, mida Inglise eriteadlane Mr. Hilton Young peale mitmed kuud kestnud majandusolude uurimist Poola valitsusele väljendas.

Ma võin kahtlemata öelda, et niipea kui vastavad reformid kõrvaldanud on raharaskuste udu, selgub, et Poola mitte ainult omaga läbi saada ei suuda, vaid et ta on rikas riik Rikkus seisab loomulikkudes rikkustes, organiseeritud tööstuses, tööka ning intelligentse rahva sees... ma ei näe põhjust, mis laseksid oletada, et Poola nüüd ehk edaspidi ei suudaks katta ise oma tarvitusi. Riigi väliskaubandus täidab nüüd juba ülesandeid, millised majandusliku tervise ning Poola valuuta alalise kursi väärtuse jaoks tingimata on tarvilikud.“

Kahjuks ei peetud täpselt kinni Mr. Young'i nõust Poola valuuta reformi suhtes, mispärast ka reform varises kokku.

Poliitilisest reorganiseerimisest peale, mis leidis aset 1. a. maikuul, on ka riigi majanduslik ning rahaline elu reorganiseeritud, mille ühe aasta tagajärjed näitavad selgelt, et Mr. Young'i diagnoos oli õige.

Young'i manitsus, millega ta Poola poole pööras, kõlas: riigieelarve kindel ning alaline tasakaal. 1922. a. oli puudujääk 362 milj., 1923. a. — 692, 1924. a. — 189, 1925. a. — 225 milj. Peale valuuta reformi aastate jooksul tekkinud puudujääki kaeti Billon- ning riigikassatähtedega — see oli ühes teiste, Poolast rippumata põhjustega, reformi kokkuvarisemise põhjuseks. 1926. a. ei lubanud paremaks muuta — esimene poolaasta andis puudujääki. Kuid teine poolaasta, peale maikuu pööret, ei katnud mitte ainult puudujääki, vaid andis isegi 50 miljonit ülejääki. Olu-

korra paranemine tekkis majanduse elustamisest, mis tõstis rahva maksujõudu ja monopolide ning riigiettevõtete tuluvust. 1926. a. esimesel veerandil olid riigisissetulekud 401 milj. sl., väljaminekud — 433, esimesel veerandil 1927. a. juba 640 milj. 593 vastu. — Käesoleva aasta esimene veerand andis ülejääki 47 miljoni suuruses, mille juures tuleb võtta arvesse, et Poola Panga riigikassa maksis 25 milj. sloti eest protsentimata laenu tagasi ning 50 milj. tarvitas oma kassatagavaradest Billoniaenu eemaldamiseks ringvoolust.

Seega on Poola tõendanud, et ta läbi saada võib. Riigikassa on veel kaugel sellest, et murelt elada, kuid majanduselu paranemise viis — monopolide suurenemine ning rahva maksujõu tõstmine — on tagatiseks, et ta võib olla kindel ning alaline.

Nii riigi rahanduse kui ka produktsiooni suhtes osutub Young'i diagnoos õigeks. 1922. a. kattis Poola väljavedu kõigest 11% sisseveost. Kuid juba 1923. a. oli Poolal aktiivne kaubandusbilanss, missugune siis 1924. ning 1925. a. jälle lõppes puudujäägiga. See tekkis osalt ikaldusest, osalt valest kaubapolitikast, mis arvesse ei võtnud, et Poola tööstussaaduste väljaveos mitte kordki ei ole jõudnud ennesõjaaegse normini, nii et kaubandusbilansi aktiviteet oleneb põllumajanduse ning tooresmaterjale väljaveo ülekaalust tööstusimpordi üle. Ainult tasakaal nende kahe elemendi vahel võib alal hoida kaubandus- ning maksubilansi aktiviteeti.

Selle tõenduseks olid väliskaubandusbilansid 1925. a. sügisest saadik, missugused alatasa ilmutasid ülejääki. See ülejääk osutub 1926. a. sügisest peale ikka väiksemaks, sest et sest ajast peale nõrgendati sisseveo kitsendamist. Seega ei arvanud Poola valitsus importkitsendustega ühekülgselt kaubanduspoliitikat ajada, see oli ainult abinõuks, et alal hoida kaubandusbilansi tasakaalu. Ka on välismaa ajakirjanduse poolt avaldatav vaade tihti vale, nagu on ikka enam vähenev Poola kaubandusbilansi aktiviteet ning viimaste kuude passiviteet riigi ekspordijõu nõrgenemise tunnismärgiks. Arvud näitavad, et käesoleval aastal sisseveo väärtus 75%, ühtlasi ka väljaveo väärtus on tõusnud 50% võrra.

Tihti leidub ka välismaa ajakirjanduses avaldusi, nagu võlgneks Poola 1926. a. soodus kaubandusbilanss tänu ainult juhuslikule konjunktuurile, mis oli esile kutsutud Inglise sõestreibiga. Ka siin näitavad arvud vastupidist. Poola on küll, tänu streigile, sõekspordi eest 1926. a. rohkem saanud 252,1 milj. kulds. 144,4 miljoni vastu 1925. a. — tähendab 107,7 võrra. See tõendab, et, kui Poola eelmisel aastal isegi mitte ühe

tonni võrra ei oleks sütt rohkem välismaale müü nud kui normaal-aastatel, kaubandusbilansi ülejääk siiski oleks olnud 302,3 milj. kulds. suur.

Kõik need arvud tõendavad, et mitte produktsioonivõime nõrgenemine, vaid sisseveo tugev tõus oli kaubandusbilansi passiviteedi põhjuseks. Seejuures peab sissevedu majanduslikult vaatepunktist ainult tervitama, sest tal olid produktiivsed eesmärgid ning oli tunnismärgiks majanduselu uuesti ärkamiseks. Poola ei või enesele lubada keskvat passiivset kaubandusbilanssi — tasakaal tööstusimpordi ja põllumajandus ning toorainete väljaveo vahel peab kauaks ajaks veel jääma kaubanduspoliitika aluseks. See pärast võib ka oletada, et valitsus edaspidi abinõusid tarvitusele võtab, et kaubandusbilanssi kaitsta, missugune ka loomulikult viisil aktiivseks peaks muutuma peale teravilja sisseveo ärajäämist ja peale uut lõikust.

Rootsi:

Automobiilide arv ja tööstus Rootsis.

Mootorsõiduriistade arv Rootsis on viimase kümne aasta jooksul kasvanud enam kui kolmekümnekordseks. Hiljuti avaldatud kindralstaabi andmetel oli 1917. a. Rootsis ainult 3700 mootorsõiduriista, 1927. a. on aga nende arv tõusnud 122.700 peale. Sellest arvust on automobiile 95.000 ja mootorrattaid 26.300. Sõiduautode arv ulatub 70.485 peale, kuna veoautosid on tarvitusel 22.496. Peale selle on liikumisel 1569 autobust. Seesugust revolutsioonilist mootorite peale üleminekut näeme ka Rootsi kaubalaevastikus, kus veel 1913. a. oli kõigest 1% üksustest mootorlaevu — nüüd aga juba 21%.

Laiakspaisunud mootorsõiduriistade import, eriti Ameerikast, on juba korduvalt olnud diskussioonide põhjuseks parlamendis ja on selle peale tähendatud, et Rootsil endal olemas kõik toorained automobiilitööstuse jaoks. Nüüd on ühe uue a.-s. poolt selles sihis katse tehtud, kes Rootsi oma automobiile keskmise hinnaga turule on saatnud. Vahepeal on ka välismaa autofirmad elavust ilmutanud ja teatavatel põhjustel otsustanud avada oma tehased autode kokkupanemiseks ja parandamiseks. Nendes tehastes on töö juba alanud.

Elavale autobuse-ühendusele on raudtee suureka võistlejaks, ja viimane on eriti lühikeste otste peal tunduvalt tagajärgi saavutanud.

Ühtlasi on tõusnud ka välismaa külaliste ja turistide arv, kes oma mootorsõiduriistad Rootsi kaasa võtavad, kuna Rootsi teed järjest on paranenud. Teedeparandus teostatakse automobiilide maksust saadavate summadega, mis suurelt osalt lähevad teede ehitamiseks.

Ettevõtete tegevusest.

Kaubandus-tööstusministeeriumi tööstusosakond on järgmiste uute õlide hoiukohtade sisseseadmiseks luba annud:

A.-s. „Silvale“, Põltsamaa linnas, C. F. Leihbergi kaupluse juures maa-aluse bensiini-reservuaari, mahutusega 2.500 liitrit bensiini ja sealsamas bensiinimüügi automaatjaama „süst. „Schell“.

Peeter Maeritzile ja Johan Pihapile, Valgas, Jaani t. maa-aluse bensiini-reservuaari, mahutusega kuni 800 liitrit bensiini ja sealsamas bensiinimüügi automaatjaama, süst. „Mack“.

A.-s. „Eesti Petrol-ile“, Nõmmel, Suur Pärnu mnt. nr. 38, maa-aluse bensiini reservuaari, mahutusega 3.000 liitrit bensiini ja sealsamas bensiinimüügi automaatjaama, süst. „Dapolin“.

Eesti-Poola petrooleumitühisus „P. Blitek & Ko“le“, Pärnus, Brackmanni tän., maa-aluse bensiini-reservuaari, mahutusega 3,6. kantmeetrit bensiini ja sealsamas bensiinimüügi automaatjaama, süst. „Dapolin“.

N. S. V. L. Naftasündikaadi Tallinna osakonnale, Pärnus, Brackmanni tän., maa-aluse bensiini-reservuaari, mahutusega 2.000 liitrit bensiini ja sealsamas bensiinimüügi automaatjaama, süst. „Sening“.

Kõik need laod on sisse seatud seks, et müüa veo- ja sõidu mootorvankrite tarbeks bensiini ja muid õlisid.

Karoline Muhlbaumile, Järva-Jaani alevis, Järvamaal, maa-pealse petrooleumi reservuaari ülesseadmiseks, mahutusega kuni 1.000 pd. petrooleumi.

Kaubandus-tööstusministeeriumi tööstusosakond on Johannes Norrakile luba annud Tallinnas, Paldiski mnt. nr. 46 sisse seada katusepapi isoleerimisvabrikut. Ettevõtte annab 8-le tööliisele tööd. Valmistab mitmesugust katusepappi siseturu tarbeks.

O.-ü. keemiatehas „Amylderivat'ile“, kes kaubandus-tööstusministeeriumi tööstusosakonna poole palvega pööranud anda luba Tallinnas, end. Beckeri tehases maja nr. 74, keemiatehase (kasekoore destilleerimisetehas) sisseseadmiseks ja seal töö algamiseks, teatanud, et k.-t.-min. tööstusosakond ülnimetatud o.-ü. palvet rahuldada ei saa, sest tehase sisseseed ei vasta maksvatele seadustele — tööruumidesse on aurukatel mahutatud, mis aurukatelde ehituse, korraspidamise ja järelevalve kohta antud määruse (Riigi Teataja nr. 58/59 — 1922. a.) §§ 13 ja 15 põhjal lubamatu ja hädaohtlik.

Tolliteateid.

Muudatusi mõnede kaupade tollimises.

Rahaministeeriumi juures asuv tollikomitee on otsustanud tunnustada:

I. A. Sisseveotariifis.

Paberi- ja õletaolistest kunstsiidlõngadest põimitud lintidest kübarad — t. t. § 205 p. 1 alla kuuluvateks. (T.-k. ots. nr. 1163, 20. VI. 27).

Jõhvisarnastest kunstsiidlõngadest põimitud lintidest kübarad, mille äär kanditud siidpaelaga, t. t. § 205 p. 1 alla kuuluvateks + 20% kaunistuste eest samast materjalist t. t. § 183—209 juure kuuluva üldise märkuse 7. alusel. (T.-k. ots. nr. 1163, 20. VI. 27).

Keemiaaine, mis koosneb äädikahappest alla 6% ja teistest ainetest ja toiduäädikana tarvitav ei ole, t. t. § 112 p. 9 alla kuuluvaks, kui keemiaaine eraldi nimetamata. (T.-k. ots. nr. 1241, 20. VIII. 27.).

Talla kleepimisaine („Cement P.“), mis sisaldab tselluloosi liiteetrit (tsellulooseestert) ja kampverit, mis lahustatud atsetoonis, t. t. § 71 p. 7 alla kuuluvaks. (T.-k. ots. nr. 1242, 20. VIII. 27.).

Kleepimisaine („Umburg Cement“), mis sisaldab tselluloosi liiteetrit (tsellulooseestert), kampverit ja vaiku, mis lahustatud bensoolis, t. t. § 71 p. 7 alla kuuluvaks (T.-k. ots. nr. 1243, 20. VIII. 27.).

Keemiaaine „Kresool“, mis koosneb puhastamata kresoolist vähese karboolhappe sisaldusega, t. t. § 112 p. 9 alla kuuluvaks, kui keemiaaine eraldi nimetamata. (T.-k. ots. nr. 1240, 20. VIII. 27.).

Rehepeksumasina trumli liistude jaoks määratud riflitud rauast latid, t. t. § 140 p. 3 alla kuuluvaks, kui vormiline raud, valtsitud. (T.-k. ots. nr. 1244, 20. VIII. 27.).

Valge koetud puuvillane kangas, vilditaoliseks tehtud, t. t. § 187 p. 1 alla kuuluvaks. (T.-k. ots. nr. 1236, 20. VIII. 27.).

Villane kangas, mis värvitud ja peale selle trükitud mustriaga varustatud, t. t. § 199 vastava punkt ja § 200 alla kuuluvaks. (T.-k. ots. nr. 1246, 20. VIII. 27.).

Riflitud, üle 5 mm paksune klaas — t. t. § 78 p. 2 alla kuuluvaks, kui tahvelklaas üle 5 mm paks, ületöötamata. (T.-k. ots. nr. 1254 27. VIII. 27.).

Igasugu käsitööriistad reklaam

kaardil — t. t. § 161 p. 2 alla kuuluvaks, ilma reklaamkaartideta. (T.-k. ots. nr. 1251 — 25. VIII. 27.).

Igasugu käsitööriistad, pakitud selleks eriti valmistatud pappkarpi ehk puustkasti — t. t. § 161 p. 2 alla kuuluvaks ühes karbi või kastiga tollitavaks. (T.-k. ots. nr. 1251, 27. VIII. 27.).

Täistopitud karakul — lammas reklaamotstarbeks — t. t. § 215 p. 2 alla kuuluvaks, kui pudukaup, tollisead. § 216 kohaselt. (T.-k. ots. nr. 1252, 27. VIII. 27.).

Muudatused Saksa tollitariifis.

Saksa tollitariifis on s. a. 1. augustist järgmised kõrgendatud sisseveetollid maksuma pandud:

§ 23 Kartulid pr. dz. 1 Rmk. (end. 50 Pf.)

§ 176 Suhkur pr. dz. 15 Rmk. (end. 10 Rmk.)

Peale selle on sealiha pealt (§ 108) seadustega 18. aug. 1925. a. ja 16. juulist 1926. a. ajutiselt kõrgendatud tollimäär 21 Rmk. ära muudetud ja 1902. a. aasta tariifis väljakuulutatud toll Rmk. 45 uuesti maksuma pandud. Rootsi-Saksa kaubalepingu põhjal on lepingumaadel sama aine pealt soodustustoll 32 Rmk.

Tollitud kaupade kontroll-revideerimisest.

Tollikomitee seletuse järele võib kontroll-revideerimisega parandada ainult ebaõigeid

revideerimise andmeid (Faktilised vead, vettinud kaupade revideerimine enne nende kuivatamist jne.), mitte aga luua uusi revideerimise andmeid kauba tollimiseks. Kaubakäsitajale on antud 3-kuuline tähtaeg, mille jooksul ta võib ise revideerimise momenti valida ja kui ta seda tarvis leiab, enne revideerimist oma korraldusi teha, missugusel viisil kaalulehti kokku seada tuleb (T. K. ots. nr. 1165, 20. VI. 27.).

Uus määrus toorainete ja materjalide tollita sisseveo kohta.

Raha- ja kaubandus-tööstusministrite poolt on alla kirjutatud määrus, millega muudetakse „Riigi Teatajas“ nr. 173/174 — 1925. a. avaldatud määruse toorainete ja materjalide tollita sisseveo kohta eksporteeritavate kodumaasaaduste valmistamiseks § 4 pkt. b. järgmiselt:

„iga 100 gros-i tulliikkude eest (s. o. 14.400 toosi eest), arvates ühes toosis mitte vähem kui 40 tikku mitte alla 40 mm pikuses:

harilikude tikkude eest 4,0 kuldf.

igal pool süttivate tikkude eest 5,5 kuldf.“.

Nimetatud muudatuse on esile kutsunud asjaolu, et ajajooksul on kodumaa tikutööstus tikkude valmistamiseks vajaolevate ainete määras ja sortides muutusi teinud ja selle tõttu ka määruse § 4 pkt. b muutma peab. L.

Toiduainete turg.

London.

10. IX. Nisu, kaal--496 Ingl. nl.			
Northern Manitoba	£	— —	58/3
Hard Winter	”	— —	51/6
Rosario Santa	”	— —	52/6
Jahu, kaal — 280 Ingl. nae'a.			
Manitoba	”	— —	41/--
Austraalia	”	— —	38/6
Kansas	”	— —	39/--
Odrad, Kanada Nr. 3, kaal —			
370 Ingl. naela	”	— —	34/6
Kalifornia, kaal — 424 Ingl.			
naela	”	— —	56/--
Kaerad, kaal—320 Ingl. naela			
La Plata	£	— —	25/--
Canada № 2	”		
3. IX. Linad, cif.			
Riga Z. K.	”	10*/0	— —
Slanetz U/A Medium	”	114/0	— —
Bacon, kaal — 112 Ingl. naela	Sh.		
Iiri	”	114/0	— 120/0
Daani	”	106/0	— 110/0
Kanada	”	104/0	— 106/0
Munad, kaal — 120 Ingl. naela			
Inglise	”	14/0	— 19/0
Iiri	”	14/9	— 17/0
Või, kaal — 112 Ingl. n.			
Hollandi	”	172/0	— 176/0
Daani	”	182/0	— 184/0
Uus-Meremaa	”	164/0	— 182/0
Austraalia	”	152/0	— 178/0
Argentiina	”	156/0	— 176/0
3. IX. Eesti või	”	170/0	— 174/0
Läti või	”	170/0	— 172/0

Soome nõud:

klaas } - „Riihimäki“ ,
kristall }

portselaan — „Arabia“ ,

email —

Kone- ja Siltarakennus

O./Y.

Saadaval igalpool.

O./Y.

E. Ahlström & Co.

A./B.

Helsingis.

Hamburg.			
10. IX. Nisu		Saksa „Eksport“, 50 kgr.	
Sisemaa, tonni eest	Rmk. 253—260	eest termini	£ 15/— —
Manitoba, cif 100 kgr. eest term. fl.	16.40	Java 50 kgr. eest termini	” — —
Hard Winter, cif 100 kgr.		American Fine Granulated	
eest termini	fl. 14.45	50 kgr. eest	” — —
Ameerika jahu, cif. 100 kgr.		Riis	
eest termini	\$ 7½ — 9	Burma II, 50 kgr. eest . . .	” 14/9
Rukis		Rasv	
Sisemaa, tonni eest	Rmk. 244—248	Purelard American, 100 kgr.	
Western II, cif 100 kgr. eest loco	fl. 12.70	eest	\$ 34¼
Kaerad		Steamlard 100 kgr. eest . .	” 33
Sisemaa, tonni eest	Rmk. 194—198	Või, Berliini engroshinnad,	
8. IX. Odrad, talve		tsentneri eest	Rmk.
Sisemaa, tonni eest	Rmk. 218—222	Sisemaa I sort	188 —
Odrad, suve		” II ”	170 —
Sisemaa, tonni eest	” 225— 265	Välismaa I sort	” 210—214
10. IX. Suhkur		” II ”	” 186—188
C. S. R. Feinkorn, 50 kgr.		Eesti voi	” 196 —
eest loco	£ — —	Läti või, punane	” 197—200
		” must	” 195—198

Välisbörsid :

	L O N D O N										
	30. VIII	31. VIII	1. IX	2. IX	3. IX	5. IX	6. IX	7. IX	8. IX	9. IX	10. IX
Frank . . .	124.01	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02
Dollar . . .	4.86.18	4.86.18	4.86.12	4.86.03	4.86.03	4.86.08	4.86.03	4.86.06	4.86.18	4.86.21	4.86.18
Rootsi kroon	18.10 ³ / ₄	18.10 ⁵ / ₈	18.10 ⁵ / ₈	18.10	18.09	18.10 ¹ / ₄	18.10 ¹ / ₂	18.10 ¹ / ₈	18.10 ¹ / ₄	18.10 ³ / ₈	18.09
Daani kroon	18.16 ¹ / ₄	18.16 ¹ / ₄	18.16 ¹ / ₄	18.16	18.16	18.16	18.16	18.16	18.16	18.16 ³ / ₄	18.16 ¹ / ₂
Norra kroon	18.71	18.65	18.56	18.56	18.55	18.54	18.52 ¹ / ₂	18.46	18.41	18.45	18.40
Saksa mark	20.43	20.43 ¹ / ₈	20.43 ³ / ₄	20.43	20.43 ³ / ₈	20.43 ³ / ₄	20.43 ⁷ / ₈	20.43 ⁵ / ₈	20.43 ⁷ / ₈	20.43 ³ / ₄	20.44 ¹ / ₈
Soome mark	193.05	193.05	193.00	193.05	193.30	193.05	193.05	193.00	193.00	193.00	193.00
Floriin. . .	12.1331	12.13.25	12.13.18	12.13.00	12.13.06	12.13.06	12.12.93	12.12.93	12.13.06	12.13.18	12.13.18
Liir	89.40	89.30	89.32	89.60	89.57	89.65	89.50	89.35	89.40	89.40	89.40
Helveetsia fr.	25.203 ⁴ / ₄	25.21 ¹ / ₄	25.21 ³ / ₈	25.21 ¹ / ₈	25.207 ⁸ / ₈	25.21	25.21	25.21	25.21	25.21 ¹ / ₄	25.21
Tshehhosl.kr.	163.03	164.00	164.00	164.00	163.93	163.96	163.96	163.93	163.96	164.00	164.00
Belgia frank	34.91 ¹ / ₂	34.91 ³ / ₄	34.91 ³ / ₄	34.91 ¹ / ₂	34.91 ¹ / ₂	34.917 ⁸ / ₈	34.91 ¹ / ₂	34.91 ¹ / ₂	34.913 ⁸ / ₈	34.91	34.91 ¹ / ₂
Shillingid .	34.48	34.50	34.48	34.49	34.48	34.47	34.48	34.49	34.47	34.48	34.48 ¹ / ₄
Poola slot .	43.50	43.50	43.50	43.50	43.00	43.50	43.50	73.50	43.00	43.50	43.00
Pengo . . .	27.80	27.80	27.80	27.80	27.80	27.79	27.75	27.80	27.79	27.80	27.78
Latt	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20
Litt	49.00	49.00	49.00	49.00	49.00	49.00	49.00	49.00	49.00	49.00	49.00
Tsherv. . .	942.00	942.00	943.00	943.00	943.00	943.00	943.00	943.00	943.00	943.00	943.00
Kuld p/unts.											
Höbe p/unts	2/1 ¹ / ₄	2/1 ¹ / ₁₆	2/1 ¹ / ₈	2/1 ¹ / ₁₆	2/1 ⁵ / ₁₆	2/1 ³ / ₈	2/1 ⁵ / ₁₆	2/1 ³ / ₈	2/1 ¹ / ₂	2/1 ⁹ / ₁₆	2/1 ¹ / ₂
Plaat. p/unts					222/6—						222/—
					225/—						225/—

	B E R L I I N										
	29. VIII	30. VIII	31. VIII	1. XI	2. IX	5. IX	6. IX	7. IX	8. IX	9. IX	10. IX
Naelsterling	20.423	20.432	20.427	20.443	20.43	20.437	20.434	20.432	20.437	20.439	20.446
Frank . . .	16.47	16.475	16.475	16.485	16.475	16.48	16.48	16.47	16.475	16.48	16.485
Dollar . . .	4.201	4.215	4.201	4.205	4.203	4.205	4.204	4.2035	4.214	4.2035	4.205
Rootsi kroon	112.78	112.83	112.80	112.87	112.84	112.91	112.85	112.87	112.86	112.88	112.95
Daani kroon	112.50	112.52	112.50	112.56	112.51	112.58	112.54	112.50	112.52	112.54	112.56
Norra kroon	109.10	109.30	109.33	109.95	109.95	110.10	110.24	110.54	110.86	110.72	110.75
Soome mark	10.581	10.58	10.58	10.584	10.581	10.583	10.583	10.58	10.581	10.586	10.591
Floriin. . .	168.31	168.37	168.35	168.50	168.40	168.40	168.47	168.47	168.44	168.50	168.55
Liir	22.74	22.865	22.85	22.90	22.80	22.815	22.83	22.85	22.83	22.86	22.88
Helveetsia fr.	81.02	81.10 ¹ / ₂	81.03	81.06	80.975	81.06	81.07	81.05		81.075	81.10
Tshehhosl.kr	12.449	12.454	12.451	12.459	12.454	12.461	12.458	12.456	12.475	12.457	12.46
Belgia frank.	58.49	58.52	58.50	58.54	58.515	58.53	58.525	58.52	58.52	58.54	58.55

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritava kaupade nimekiri ja hinnad (en gros).

Jahud: nisu, pehme, kõrgem s., Ameerika ja inglise	pd.	720—1120	Liha, looma, I sort	pd.	720—1120
" sõre, kõrgem sort		—	Ölikoogid, linaseemne	"	—
" Ameerika ja inglise		700—870	" päevalille	"	—
"J. Puhk ja Pojad" rukkijahu	"	330—340	" soja, jahu	"	330
" " " " " püül	"	460—510	Segajõutoit I s.	"	—
Jahu: nisu, pehme — sõre	"	710—910	" II s.	"	—
"J. Puhk ja Pojad" suurveski saadused. Hinnad arvatud 50 klg. eest ühes valge puuvil- lase kotiga.	"	—	Maizena toit	"	—
Püüljahu:		—	Nisukliid, välismaa	"	195—205
Rukkipüül patent (à 50 kg.)	puud	560	Puuvillane riie, Bjas	arss.	11,50—51,50
" harilik (à 4 pd)	"	480	" Mitkal	"	31,50—38,—
"Eesti Parem" saiajahu à 50 kg.	"	840	Lina, Liivi R.	pd.	—
"Kalev"	"	800	" Petseri	"	—
"Taara"	"	780	" Võru	"	—
"Kungla"	"	750	" Tartu	"	—
"Sampo"	"	700	Linaseemned, õli 87½/20/0 basis	"	—
Manna	"	900	Linaseemned, külvi	"	—
A/S. Rotermanni tehaste jahud:		—	Takud, Codilla, I sort	"	—
nisu, pehme — sõre	"	705—905	" " II " "	"	—
Rukkiyahud	"	330—340	" " III " "	"	—
" püül	"	450—470	Kivisüsi, auru, Yorkshire, 2 k. pest.	"	44—46
Rukis, Eesti	"	—	" " Newcastle	"	38—40
" Vene	"	310—315	" sepa	"	44—46
Ameerika	"	—	Koks, valu	"	75—78
Kaerad, toidu	"	265—270	" gaasi	"	75
Odrad, õlle	"	—	Põlevkivi, I sort A	"	10
Odrad, toidu	"	—	" I " B	"	9
Herned, rohelistes, Hollandi	"	—	" II " "	"	7,50
Riis, Burma II.	"	635—640	" III " "	"	5
Kartulid, eksport	"	—	" Fenolaat	"	150—160
" piirituse	"	—	" Gudroon	"	215—225
Kartulitärklis "Superieur"	"	550—575	" pigi	"	190—200
Piim, pudelites	ltr.	—	Raud, sordi	"	230—235
Või, eksport, I sort	pd.	4600—1800	" vits	"	300—380
Margariin, välismaa	"	—	" plekk	"	320—380
" kodumaa	"	1860—2090	" plekk, tsingitud	"	620—650
Kaseiin, Eesti	"	1300—1350	Raudtalad	"	240—260
Juust "Schweitsi", kodumaa	"	2600—2800	Teras, vedru	"	450—510
Munad, eksport I s. (kast 1440 tk.)	kast	12600	" tõõriistade	"	1200—1400
" " II s. (" 1440 tk.)	"	11520	" talla	"	—
Kakao, Hollandi	pd.	2400—2800	Belgia reejalase teras, sitkus 45	"	—
" inglise	"	2000—2400	Malm	"	—
" Ameerika	"	1800—1900	Inglitina	"	11.200—11.500
Kohv, Rio, Santos	"	4400—4800	Seatina	"	1200—1250
" Kesk-Ameerika sordid	"	5500—7300	Vaskplekk, punane	"	3400—3600
Tee, lahtine, Orange Pekoe, Tseilon	"	9000—9800	" " valge	"	3200—3400
" " Orange Pekoe, Java	"	8000—9000	Tsink-plekk	"	1800—2000
" " Morning, Hiina	"	4500—5000	Masinaõli, Vene	"	480—525
Suhkur, peenike, valge, inglise	"	755—760	" Ameerika	"	520—560
" " " Poola	"	—	" mootori	"	715—850
" " " Tshehhosl.	"	—	" auto	"	800—1200
Suhkur, peenike, valge, Java	"	720—725	Linaseemneõli	"	1410
" " " Guatemala	"	—	Värnits	"	1450
Siirup, kartuli, 420/0	"	600	Tsilindriõli, Vene	"	625—950
Glükoos	"	575	" Poola	"	—
Sool, lahtine, Saksa	"	52—54	" Ameerika haril. aur. 280°	"	515—525
Heeringad, Yarmouth, Matties	tünn	4000—4200	" ülekuum. " 3200	"	935—975
Heeringad, Yarmouth Mat- fulls	"	4300—4500	Põlevkiviõli	"	170—180
Heeringad, Schoti, Matties	"	4500—4800	Nafta, Vene	"	240—250
" " Matfulls	"	4800—5100	" Ameerika	"	220—230
" " Islandi Slo	"	2400—2500	Petrooleum, Vene, sisternid ja vaadid	"	300—305
Rasvaheeringad	"	—	" Poola, sist. ja vaadid	"	—
Liha, sea, I sort	pd.	1480—1600	" Am., sistern. ja vaadid	"	300—305
			Bensiin, Vene	"	500—515
			" Ameerika	"	500—515
			Piiritus, eksport (excl. vaat) fob	ltr.	42
			Pesuosoda, välismaa	pd.	—
			" kodumaa	"	175—190
			Seebikivi	"	490—500

Tallinna börsi kursisedel.

Värvid, nigrosiin, veessulav, välism. pd.	9600
" tsinkvalge, välism.	1400—1450
" tinavalge, "	1300—1350
" ooker, "	360—470
Väetisained,	
salpeeter, Norra 100 kg. kott	1980
" " Tshiili pd.	425
" superfosfaat 18—20% 6 pd. kott	570—580
" thomasjahu 16—17% 100k	540
" kaalisool 30% 100 kg.	765
" " 40% " "	995
" kainiit 14% pd.	55—60
Vävelhapuammoniaak 75 kg kott	1900
Lubjalämmastik 100 kg. "	1800
Vosvoriit, Eesti 6%	—
Eesti rikast. vosvoriit 28—30% 6 pd.	500
Paber, rotatsioon pd.	440
Tsement, Portland, Kunda	—
pütt 10 pd. 10 nl. tünn	875
Tsement, Aseri	875
Kriit, toores pd.	—
" pestud	120—125
Asfalt	120
Kivitõrv, välisma	315—325
Puutõrv, Eesti	300—350
Lubi	43—50
Kips, tükikides	25
" jahvatatud	40
" krohvimise	60—70
Telliskivid, I sort tuhat	—
" A.-s. „Silikaat“	—
Tulitikud, orig. kast (5000 toosi)	4700—6200
Nahk, talla, Eesti, kodumaa tooresnahast, I s. pd.	5800—6200
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, I sort	6000—6600
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, II sort	5800—6200
Tooresnahk, väikesed ja suured	—
Silikaat D/B/B	—
Puumaterjalid, saetud	—
Eesti Strd I, II ja III s. frko Tall.	—
" IV s	—
" propsid; 7x7	—

Prahid:

Lina	
Tallinn — Stettiin tonn sh.	—
" — Gent " "	—
" — Dundee " "	—
" — Belfast " "	—
Takud	
Puumaterjalid	
	Standard
Tallinn — London sh.	45/—
" — E. C. C. P. (Inglise idarand)	—
" — Antwerpen	42—45/—
" — Southampton	—
" — Manchester	55/—
" — Amsterdam	—
" — Dundee	—
25% talve juuremaks.	
Segakaup	
Tallinn — Stettiin tonn sh.	12—25/—
" — London	—
" — Stokholm Rk.	12—30
Või	
Tallinn — Stettiin tünn sh.	1/6
Kartulid	
Tallinn — Stokholm tonn Rkr.	—

		29 VIII.	31 VIII.	2. IX.	5 IX.	7 IX.	9 IX.	12 IX.
New-York	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	372	372	372	372	372	372	372
	M.	375	375	375	375	375	375	375
London	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	1809	1809	1808	1808	1808	1809	1809
	M.	1824	1824	1823	1823	1823	1824	1824
Berlin	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	88.60	88.60	88.60	88.60	88.60	88.60	88.60
	M.	89.60	89.60	89.60	89.60	89.60	89.60	89.60
Helsingi	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	9.37	9.37	9.37	9.37	9.37	9.37	9.37
	M.	9.47	9.47	9.47	9.47	9.47	9.47	9.47
Stokholm	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—
	M.	100.85	100.85	100.85	100.85	100.85	100.85	100.85
Kopenhaagen	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	99.70	99.70	99.70	99.70	99.70	99.70	99.70
	M.	100.70	100.70	100.70	100.70	100.70	100.70	100.70
Oslo	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	96.50	96.50	97.25	97.75	97.75	98.25	98.25
	M.	98.—	98.—	98.75	99.25	99.25	99.75	99.75
Paris	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	14.45	14.45	14.45	14.45	14.45	14.45	14.45
	M.	15.20	15.20	15.20	15.20	15.20	15.20	15.20
Amsterdam	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	149.30	149.30	149.30	149.30	149.30	149.30	149.30
	M.	150.80	150.80	150.80	150.80	150.80	150.80	150.80
Riga	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	71.50	71.50	71.50	71.50	71.50	71.50	71.50
	M.	72.50	72.50	72.50	72.50	72.50	72.50	72.50
Zürich	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	71.75	71.75	71.75	71.75	71.75	71.75	71.75
	M.	72.75	72.75	72.75	72.75	72.75	72.75	72.75
Brüssel	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	51.50	51.50	51.50	51.50	51.50	51.50	51.50
	M.	53.—	53.—	53.—	53.—	53.—	53.—	53.—
Milano	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	20.15	20.05	20.15	20.15	20.15	20.15	20.15
	M.	20.90	20.80	20.90	20.90	20.90	20.90	20.90
Praha	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	11.—	11.—	11.—	11.—	11.—	11.—	11.—
	M.	11.25	11.25	11.25	11.25	11.25	11.25	11.25
Viin	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	52.50	52.50	52.50	52.50	52.50	52.50	52.50
	M.	54.—	54.—	54.—	54.—	54.—	54.—	54.—
Budapest	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	65.25	65.25	65.25	65.25	65.25	65.25	65.25
	M.	66.75	66.75	66.75	66.75	66.75	66.75	66.75
Varssavi	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	40.—	40.—	40.—	40.—	40.—	40.—	40.—
	M.	43.—	43.—	43.—	43.—	43.—	43.—	43.—
Kaunas	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	36.50	36.50	36.50	36.50	36.50	36.50	36.50
	M.	37.50	37.50	37.50	37.50	37.50	37.50	37.50
Moskva tshekk	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	189.50	189.50	189.50	189.50	189.50	189.50	189.50
	M.	193.50	193.50	193.50	193.50	193.50	193.50	193.50
Eesti kroon	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	100	100	100	100	100	100	100
	M.	—	—	—	—	—	—	—

A.-S. Balti Puuvilla ja Sindi Kalevi vabrikute ladu

Tallinnas, Suur Karja tänav nr. 13.

Kõnetraadid: Juhatus — 24-66, — Üldine — 2-41, Kalevijaoskond 31-02,
Arveosakond 31-56.

Igasugu pleekimata puuvillariide müük, nagu: bjas, sarge, mitkal, barh
marlid, lõimed ja vatt kui ka lina- ja purjeriie.

Samuti müüb ladu ka oma vabrikus ümbertöötatud (pleegitud) mitmesuguses
headuses pesuriiet ning rikkalikus mustrite valikus igaseltsi pluusi-
ja kleidiriideid kui ka satääni, põlleriideid ja pearätikuid.

Kaleviosakonnas suures valikus igaseltsi villast riidet, odavamal ja kõige kal-
limat, samuti ka villaseid tekke ja suurrätikuid.

Peale selle **Eesti niidimanufaktuuri õmblusniiti** kõigis numbrites.

Müük ainult suurel arvil.

Müük ainult suurel arvil.

Sensatsiooniline uudis

„VATEA“

kõrgevärtuslised
kolmevõrelambid

vastuvõtuks valjuhääldajaga

Tüüp T. N. 406

Küttepinge 3—4 w.
Küttevool 0,06 amp.
Anoodpinge 10—60 w.
Läbilaske v. 3—5%
Normaal tööt. vool 8×10^4 a/w.
Kõvendusfaktor 25—30,
Permanentvool 7—10 m/amp.

Ainuvalmistaja:

„Vatea“ Raadiotehn. ja Elektr. A/S.

Budapest I, Csaba ucca 7/b.

Iga tüüpi raadiovastuvõtu lampide val-
mistamine; saatelamp. uuendamine.

Otsitakse esitajaid.

Tallinna Vastastikku Vastutavate Ametnik- kude Ühing

Tallinna, S. Karja 18, telef. 15—48.

Soovitab ühingu liigete hulgast

ärijuhte,
laeka- ja laduhoidjaid,
raamatupidajaid,
kaubareisijaid jne.

ning vastutab nende kätte usalda-
tud varanduste eest ühingu põhikir-
jas ettenähtud korras ja tingimustel.

Vastutuskapital seisab
Tallinna Börse Komitee valve all.
Ühing on asutatud 1920. aastal.